

Slovenski št. 2 čebelar

letnik CXII – februar 2010

ISSN 0350-4697



APIMEDICA &
APIQUALITY
FORUM 2010

S čebelami do zdravja

www.apimedica.org

KBZ in SMGO – kako naprej?

**Pomembnost razkuževanja
čebelarske opreme in orodja**

Dražilno krmljenje in kakovost medu

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA



Logar[®]

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

V NAŠI TRGOVINI LAHKO
DOBITE VSE NA ENEM MESTU:

- KVALITETNO IZDELANA TOČILA ZA VSAKOGAR
- POSODE ZA MED RAZLIČNIH VELIKOSTI
- STOJALA IN POSODE ZA ODKRIVANJE SATJA
- GRELCE RAZLIČNIH TIPOV
- VES DROBNI ČEBELARSKI MATERIAL
- IZ NERJAVEČE PLOČEVINE VAM LAHKO IZDELAMO TUDI IZDELKE PO NAROČILU

Čebelarji izkoristite možnost ugodnega nakupa s pomočjo sofinanciranja nakupa čebelarske opreme s strani RS in EU.

Privoščite si najboljše.

NOVO

Kuhalnik voščin in korito za razkuževanje na plin

STIMULATIVNE ČEBELJE POGAČE MEDOPIP

Cena pogače je 1,25 €/kg

- 8% popust pri nakupu pogače nad 200 kg.

Pakiranje v vrečkah po 1 kg v 20 kg kartonih.



Pri gotovinskem nakupu čebelarske opreme v vrednosti nad 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.

Popusti se med seboj ne seštevajo in ne velja kartica ugodnosti.



LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

UVODNIK



Spoštovane bralke in cenjeni bralci!

Za nami je polovica zimskega obdobja, ki smo ga s pridom izkoristili za zimska opravila, še posebej pa smo pogledali, kaj smo minulo leto postorili

in kaj bi morali postoriti. Seveda nismo pozabili niti na načrtovanje dela za novo sezono. Uspešnost čebelarjenja je odvisna predvsem od veselja do dela in strokovne usposobljenosti čebelarja, ki jo lahko pridobi tudi s stalnim usposabljanjem in pridobivanjem informacij o čebelarstvu. Menim, da je za usposabljanje in informiranje čebelarjev dobro poskrbljeno, vendar obstaja rek, da nikoli ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše.

Skušala bom strniti oceno o delu Javne svetovalne službe v čebelarstvu (JSSČ) v minulem letu in na kratko predstaviti načrte za letos. Naloge svetovalcev, administracije in specifičnih usposabljanj so bile v letu 2009 opravljene v skladu z načrtom oz. so bile realizirane več kot 100 %. Če pogledam mnenja anketirancev o delu ČZS in JSSČ ter o programih usposabljanja, izraženih v anketi, ki smo jo izvedli po regijskih posvetih lani, so bili ti po večini ocenjeni z oceno dobro ali zelo dobro. Izvajanje anket še zdaleč ni brez smisla. Gre za pridobitev povratnih informacij, ki jih dobimo s terena in na podlagi katerih se lahko vprašamo, ali smo na pravi poti za dosego ciljev, in na katerih področjih bi bilo treba narediti več. Zato je dobro, če so anketiranci pri izpolnjevanju tovrstnih anket objektivni. Dokaj uspešni smo bili pri usposabljanju otrok v okviru čebelarskih krožkov, manj uspešni pa pri terenskem delu s čebelarskimi pregledniki. V naše vrste vsako leto vstopi nekaj novih čebelarjev, zadnja leta opažamo predvsem mlajše. Zadovoljni smo lahko, da nam je v kratkem času, seveda ob veliki pomoči mentorjev čebelarskih krožkov, uspelo število otrok, vključenih v krožke, s 500 povečati na več kot 1100. Tudi projekti, za katere program

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Fotografija na naslovnici: Mlado satje je manj obremenjeno z ostanki v vosku in omogoča pridelavo kakovostnejšega medu.

Foto: Emil Prah

| | |
|--|----|
| UVODNIK | |
| Lidija Senič | 37 |
| NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE | |
| Vlado Auguštin in Andreja Kandolf: Dražilno krmljenje in kakovost medu | 41 |
| Stane Sajevec: O količini cvetnega prahu za vzrejo zalege v zimski gruč čebel | 43 |
| Urška Kropf, Mojca Korošec in Terezija Golob: Med kot vir biološko pomembnih elementov | 45 |
| Anže Sobočan: Pravilno poimenovanje kitajske čebele | 48 |
| Franc Šivic: Novice iz sveta | 49 |
| NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO | |
| Franc Prezelj: Pomembnost razkuževanja čebelarске opreme in orodja | 51 |
| DELO ČEBELARJA PO MESECIH | |
| Vladimir Fajdiga: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v februarju | 52 |
| VETERINARSKI NASVETI | |
| Nacionalni veterinarski inštitut: Veterinarski nasveti za februar | 54 |
| ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA | |
| Janez Gregori: Peter Pavel Glavar in njegovo mesto v slovenskem čebelarstvu | 55 |
| ČEBELARSKI TURIZEM | 56 |
| MLADI ČEBELARJI | 57 |
| OBLETNICE | 58 |
| DOGODKI IN OBVESTILA | 58 |
| OBVESTILA ČZS | 63 |
| MALI OGLASI | 69 |
| OSMRTNICE | 70 |

INDEX

| | |
|--|----|
| EDITORIAL | |
| Lidija Senič | 37 |
| NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK | |
| Vlado Auguštin in Andreja Kandolf: Stimulative Feeding and the Quality of Honey | 41 |
| Stane Sajevec: On the Amount of Bee Bread for Brood Breeding in the Colony's Winter Cluster | 43 |
| Urška Kropf, Mojca Korošec in Terezija Golob: Honey as a Source of Biologically Significant Elements | 45 |
| Anže Sobočan: The Correct Naming of Chinese Honeybee | 48 |
| Franc Šivic: World News | 49 |
| PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE | |
| Franc Prezelj: The Importance of Disinfecting Beekeeping Equipment and Tools | 51 |
| BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH | |
| Vladimir Fajdiga: Beekeeper's Chores for Alberti-Znideršič and Langstroth Bee Hives in February | 52 |
| VETERINARY ADVICE | |
| NVI: Veterinary Advice for February | 54 |
| HISTORY OF SLOVENIAN BEEKEEPING | |
| Janez Gregori: Peter Pavel Glavar and His Place in Slovenian Beekeeping | 55 |
| BEEKEEPING TOURISM | 56 |
| YOUNG BEEKEEPERS | 57 |
| ANNIVERSARIES | 58 |
| NEWS AND EVENTS | 58 |
| ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA | 63 |
| SMALL ADS | 69 |
| OBITUARIES | 70 |

◀◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

JSSČ namenja finančna sredstva, so bili po večini realizirani. Še več, utemeljitev, ki jo je predsednik ČZS posredoval na MKGP, nam je zagotovila dodatna sredstva, predvsem za usposabljanja čebelarjev. S podpisom koncesijske pogodbe za izvajanje JSSČ je ČZS prevzela tudi velik del odgovornosti, in to ne samo do države, ampak tudi do uporabnikov. Upam, da smo leta 2009 s svojim delom upravičili pričakovanja naših čebelarjev.

Lani smo želeli z uvedbo nekaterih novosti pri izvajanju specialističnih nalog storiti korak naprej. Na podlagi odgovorov v anketah na regijskih posvetih in na podlagi podatka, da si čebelarji želijo še več naše navzočnosti na terenu, smo spomladi uvedli uradne ure na terenu, zunaj naših stalnih pisarn. To bo priložnost za več osebnega svetovanja čebelarjem, svetovalci pa bodo lahko čebelarjem pomagali pri izpolnjevanju dokumentacije, ki jo zahtevajo predpisi, oz. pri izpolnjevanju dokumentacije na razpis za tehnično pomoč čebelarjem. Novi predpisi nam nenehno nalagajo nove in odgovornejše naloge, ki jim bomo kos le z veliko znanja in s hitrim odzivanjem. Novost je tudi ta, da bomo letos organizirali več okroglih miz, na katerih želimo predstaviti probleme posameznega območja, doseči boljšo informiranost javnosti o problematiki ter spodbuditi pristojne k reševanju problemov. Za predloge, ki nam jih še niste posredovali, smo odprti, kajti želje bomo lahko uresničevali le na podlagi odziva s terena. Večina čebelarjev pozna vsebino programa

JSSČ, saj smo o tem pisali že v oktobrskem dopisu vsem čebelarjem, prav tako pa smo o tem poročali na regijskih posvetih po Sloveniji. Kljub temu naj tokrat poudarim letošnjo konferenco čebelarskih organizacij, ki je predvidena za dan pred začetkom septembrskega mednarodnega Forumu o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov. Tema konference bo predstavitev organiziranosti čebelarskih organizacij in problematike v posameznih državah, saj želimo ugotoviti, katere so stične točke na tem področju. Skupne ugotovitve in sklepe konference bomo posredovali pristojnim čebelarskim institucijam v EU. Zaradi zdajšnjih razmer v čebelarstvu menimo, da se je treba zavzeti za uvrstitev čebele med ogrožene živalske vrste v evropskem prostoru.

V izvajanju programa JSSČ so vpeti tudi čebelarji na terenu, npr. pri izvajanju projekta medenih dni, specifičnih usposabljanj in pri obveščanju čebelarjev o izvajanju naših projektov. Veseli me, da so v naših vrstah čebelarji, ki se skupaj z nami trudijo, da bi se čebelarstvo ohranilo in da bi tej panogi prispevali še več. Ti nas večkrat pokličejo in nam povedo, kaj si želijo ali kaj bi bilo treba narediti. Upam, da ta praksa v prihodnje ne bo zamrla. Naj na koncu povzamem, da bo letošnje leto, zelo delovno, tako za nas zaposlene na ČZS kot tudi za čebelarje v čebelarskih okoljih. Upam, da bomo lahko čez leto dni ob tem času poročali, kako dobro in uspešno je bilo leto 2010 za čebelarje.

Lidija Senič, vodja JSSČ



**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki





Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.



**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.



ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D[®]

Cenjene stranke obveščamo, da smo se 1. 3. 2008 preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.



AŽ-PANJI 10-SATNI



AŽ-TRIETAŽNI
PANJ



PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG



SATNIKI:
AŽ-VRTAN, LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD LR 2/3



PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
75 - 57,40 €, 55 - 52,20 €

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 3,12 eur za kilogram.
- Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €.
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu, v zaprtih plastičnih vrečah, od 15. 11. 2009.



GRELCI
ZA MED 179 €



KAKOVOSTNA RSF POSODA
IN TOČILA
AKCIJSKA CENA 298 €!



STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETIJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!



ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,5 €,
250 g CINK 2,2 €



KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,63 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

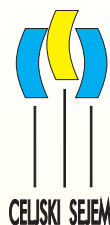
PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme.

Ne zamudite sofinanciranja čebelarstva opreme RS in EU!



Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v
čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., vabijo na



33. državni čebelarški posvet z mednarodno prodajno razstavo, ki bo 20. in 21. marca 2010 v Celju

Na strokovnem posvetu bodo sodelovali predavatelji iz Hrvaške, Češke, Italije in Slovenije, prav posebna gostja pa bo članica Medvladnega foruma za spremembe podnebja (IPCC), dobitnika Nobelove nagrade za mir l. 2007, prof. dr. Lučka Kajfež - Bogataj.

Na celjskem sejmišču se na začetku pomladi že tradicionalno zberejo domači in tuji čebelarji. Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu in družba Celjski sejem bodo organizirala 33. državni čebelarški posvet z mednarodno prodajno razstavo v soboto in nedeljo, 20. in 21. marca.

V okviru razstave bo potekala tudi brezplačna predstavitev čebelarških inovacij. Vsi čebelarji, ki bi želeli predstaviti svoje inovacije, naj se prijavijo ge. Darji Atelšek na Celjskem sejmu po tel.: 03/543 32 06.

SOBOTA, 20. marca 2010

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Odprtje posvetovanja ter pozdravni govori predsednika ČZS in gostov.
- 9.30–9.45: Promocija APIMEDICA & APIQUALITY 2010
OSREDNJA TEMA: ZATIRANJE VAROJ
- 9.45–10.30: **Alenka Jurič, dr. vet. med.**, veterinarica spec. za zdravstveno varstvo čebel pri Nacionalnem veterinarskem inštitutu – **Predstavitve rezultatov in izkušenj programa Zdravljenje varoze čebel v letih 2008 in 2009 v RS**
- 10.30–11.15: **dr. Dalibor Titera** (Češka), strokovni sodelavec čebelarškega inštituta Dol na Češkem – **Organizacija in načini zatiranja varoj v Češki republiki**
- 11.15–12.00: **Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.** (Hrvaška), strokovni svetovalec za čebelarstvo pri hrvaškem zavodu za svetovanje v kmetijstvu – **Organizacija in načini zatiranja varoj na Hrvaškem**
- 12.00–12.45: **dr. Franco Mutinelli** (Italija), strokovni sodelavec Nacionalnega referenčnega centra za čebelarstvo v Benetkah – **Organizacija in načini zatiranja varoj v Italiji**
- 12.45–13.30: Okrogla miza: **Zatiranje varoj – kako naprej?** – Na okrogli mizi bodo sodelovali predavatelji, strokovnjaki z Biotehniške fakultete, Kmetijskega inštituta Slovenije, Nacionalnega veterinarskega inštituta, Čebelarstva zveze Slovenije, Javne svetovalne službe v čebelarstvu, VURS-a in MKGP-ja.

NEDELJA, 21. marca 2010

- 9.00–9.30: Promocija APIMEDICA & APIQUALITY 2010
OSREDNJA TEMA: ČEBELARSTVO IN PODNEBNE SPREMEMBE
- 9.30–10.30: **prof. dr. Lučka Kajfež - Bogataj**, redna profesorica na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, predstojnica Katedre za agrometeorologijo in članica Medvladnega foruma za spremembe podnebja (IPCC) v Ženevi – **Spremembe klimatskega sistema**
- 10.30–11.15: **Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd.**, podpredsednik Čebelarstva zveze Slovenije – **Predstavitve spomladanskih medovitih rastlin**
- 11.15–12.30: **Pavel Zdešar**, Opazovalno-napovedovalna služba medenja pri ČZS – **Priprava čebel na izrabo spomladanskih paš**

MEDNARODNA PRODAJNA RAZSTAVA bo tako kot vsa leta v sejmski dvorani E. Na njej bo razstavljena raznovrstna ponudba najnovejših izdelkov ter pripomočkov in opreme za čebelarjenje. Ob srečanju čebelarjev bodo na sejmišču potekali še trije sejmi, in sicer FLORA, POROKA in ALTERMED.

Dražilno krmljenje in kakovost medu

Vlado Auguštin* in Andreja Kandolf**

Dražilno krmljenje

Dražilno krmljenje je tema, okoli katere se pogosto krešejo mnenja čebelarjev. Številni čebelarji namreč hvalijo spomladansko krmljenje čebel s pogačami, drugi priporočajo sladkorni sirup, tretji pa nasprotujejo kakršnemu koli krmljenju. Sicer pa moramo pri krmljenju upoštevati praktične in teoretične izkušnje, znanstvena stališča, najbolj pa potrebe čebel. Dejstvo je, da čebele z zadostno zalogo medu in cvetnega prahu ne potrebujejo nikakršnega krmljenja.

Žal smo se čebelarji v zadnjem času po večini prelevili v medarje, pohlep po čim večjem zaslužku pa nas je privedel do tega, da čebelam odvzemamo preveč njihovih zalog hrane, tj. medu in cvetnega prahu. Namesto tega jim dodajamo sladkor in kvas, zato moč čebelje družine fiziološko slabi, s tem pa družina izgublja tudi sposobnost obrambe pred boleznimi.

Brez dvoma je najboljša hrana čebel v katerem koli obdobju leta tista, na katero so navajene že tisoče let, to je med. Čebelarji naj bi zato ves čas skrbeli, da imajo čebele v zalogi vedno primerno količino hrane ter da so primerno močne in zdrave. Takšne družine se namreč spomladi dobro razvijajo brez kakršnega koli dražilnega krmljenja. Če jih dražilno krmimo, obstaja nevarnost, da se rojilno razpoloženje pojavi pred glavno pašo ali da celo izroji in tako z donosom ni nič. S tem imamo trojno škodo: nepotrebno delo, veliko porabo hrane in manjši povprečni donos v čebelnjaku.

Spomladi je treba čebele krmiti samo ob morebitnih izrednih razmerah. Te nastopijo tedaj, kadar čebele družine ostanejo brez hrane oziroma kadar v naravi ni paše. Če se zaloga hrane ob gnezdu hitro zmanjšuje, tako rekoč nimamo druge izbire, kot da jo čebelam dodamo. Iz rezerve jim dodamo medene sate z nstrganimi pokrovc, da se ne trudijo še z odkrivanjem medu. Če takih satov nimamo, jim lahko v sate nalijemo gosto medeno tekočino, če pa ni več prehladno, jih lahko nakrmimo tudi s sladkorno raztopino.

Številni čebelarji spomladi prisegajo na uporabo krmnih pogač. Pri tem moramo biti zelo previdni, saj čebele za predelavo te hrane potrebujejo več vode, to pa utegne ob mrazu in slabem vremenu povzročiti nemalo težav. Ob zdajšnjem zelo spremenljivem vremenu s hitrimi ohlaiditvami obstaja nevarnost, da čebele ne bodo sposobne ogrevati celotne zalege. Posledica tega je pojav prehlajene zalege, grize, noseme itd.

Različni dodatki, ki jih dodajamo pogačam (kvas), pa vplivajo tudi na kakovost medu. Zavedati se moramo, da cvetnega prahu ne more nadomestiti noben nadomestek, niti kvas. Ker je »Preussova metoda premeščanja satov« v AŽ-panjih še vedno železno pravilo, se kaj hitro lahko zgodi, da se pozneje v medu pojavijo ostanki kvasovk. V med pa ne sodi nobena snov, ki ni njegova naravna sestavina.

Če že prisegate na pogače, naj bodo te izdelane s cvetnim prahom, ki ste ga pridelali sami, ali pa uporabite invertne pogače, ki jih lahko dobite v boljše založenih trgovinah s čebelarskim materialom.

Zavedajmo se, da presežek medu v panjih pozimi in v prvem delu pomladi ni stran vržen denar. Nekateri čebelarji namreč še vedno raje skladiščijo med v sodih in čakajo na kupca z dobro ponudbo, namesto da bi ga čez zimo vsaj manjši del pustili čebelam. V tem primeru je med manj izpostavljen kristalizaciji, prav tako pa tudi bolje od sladkorja spodbuja razvoj družine. Pri porabi medu so čebele zelo racionalne, zato bo presežek hrane prej ali slej na razpolago čebelarju, prav tako pa tudi dobre razvite čebelje družine, ki bodo kar najbolje pripravljene na prvo pašo.

Krmljenje čebel in kakovost medu

Pri krmljenju čebel se moramo zavedati, da je med naravna sladka snov iz nektarja cvetov ali iz izločkov iz živih delov rastlin ali izločkov na živih delih rastlin, ki jih čebele zberejo, predelajo z določenimi lastnimi snovmi, jih shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju. Po večini je sestavljen iz različnih sladkorjev, predvsem iz fruktoze in glukoze, pa tudi iz drugih snovi, kot so organske kisline, encimi in trdni delci, ki pridejo v med pri zbiranju. Barva medu je različna, od skoraj brezbarvne do temno rjave. Med je lahko tekoč, viskozen ali delno do popolnoma kristaliziran. Okus in aroma sta različna, vendar sta odvisna od rastlinskega izvora. Med, ki je dan v promet kot med, ali med, ki je namenjen za uporabo v katerem koli živilu, namenjenem za prehrano ljudi, ne sme vsebovati nobene dodane sestavine, niti aditivov za živila niti drugih dodatkov. Kolikor je to mogoče, mora biti brez tujih organskih ali anorganskih primesi. Z izjemo pekovskega medu med ne sme imeti tujega okusa ali vonja, ne sme fermentirati, njegova stopnja kislosti ne sme biti umetno spremenjena in ne sme biti pregret tako, da so naravni en-

* svetovalec JSSČ za tehnologijo; ** svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

cimi bodisi uničeni bodisi je znatno zmanjšana njihova aktivnost (Pravilnik o medu, 31/04, 89/04).

Za človeka je med pomembno hranilo in tudi zdravilo. Zaradi tega ima med precej višjo vrednost kot katero koli drugo sladilo, to pa je tudi vzrok, da so v nekaterih delih sveta precej pogosti ponaredki medu. V njih je zmanjšana zlasti njegova hranilna vrednost, zato ogrožajo zdravje ljudi, ki se zanašajo prav na hranila v medu. Da med v resnici ni med, temveč predelana sladkorna raztopina, je mogoče ugotoviti z merjenjem parametrov, ki jih opredeljuje Pravilnik o medu (vsebnost/razmerje sladkorjev v medu, vsebnost HMF, električna prevodnost, diastazno število in tudi senzorična analiza medu), preučujejo pa tudi nove načine ugotavljanja ponaredkov.

Včasih se zgodi, da čebelar niti ne pomisli na to, da bi ponaredil med in mu dodal sladkor, pa se to vendarle zgodi. Razlogov za to je več: lahko da je čebelar čebele spomladi dražljivo krmil, lahko je čebelam spomladi primanjkovalo hrane in jim je čebelar dodal preveč, lahko pa je v panju ostala tudi zimska zaloga. Čebelarjeva naloga je poskrbeti, da v medu ni ostankov krme, v kateri je predelana sladkorna raztopina. Zato mora pred pašo panje urediti tako, da v mediščih in satov s predelano sladkorno raztopino. Take sate mora odstraniti in jih shraniti v skladišče, najbolje v omare ali skrinje, ki se tesno zapirajo. Satje po potrebi zaščitimo pred voščeno veščo, pri tem pa se izogibamo žvepljanja, saj se pri tem postopku sprošča žveplo, ki lahko z »medom«
tvori žvepleno kislino, zato se spremeni kislost tega medu. Neposredno pred pašo in med njo čebeljih družin ni dovoljeno krmiti. Med dvema pašama in v brezpašnem obdobju je čebele dovoljeno krmiti, če je to potrebno, samo s tolikšnimi količinami hrane, kot jo čebele lahko sproti porabijo. Vedno moramo imeti v mislih, da je med »naravna sladka snov, ki jo čebele *Apis mellifera* izdelajo iz nektarja cvetov ali izločkov iz živih delov rastlin ali izločkov na živih delih rastlin«
in da je najboljša hrana čebel njihova naravna hrana, torej med in cvetni prah. Pelod čebelarji vse prevečkrat nadomeščajo s kvasom in zato se pogosto zgodi, da v sloven-

skem medu najdemo kvasovke. Na podlagi analiz iz zadnjih nekaj let je takih vzorcev medu od 4 do 9 %. Kvasovke so sicer naravna sestavina nektarja ali mane, kadar jih je več kot običajno, pa dajo hitro slutiti, da med v resnici ni med. Kvasovke povzročajo vretje (fermentacijo) medu. Stabilnost medu, v katerem je vsebnost vode od 17 do 20 %, je odvisna od vsebnosti kvasovk, saj med, ki vsebuje več kot 20 % vode, pogosto fermentira (Iurlina s sod., 2005). Fermentacijo povzročajo osmofilne kvasovke, to so kvasovke, ki živijo v okolju z več vode in pretvarjajo glukozo in fruktozo v alkohol (etanol) in ogljikov dioksid. Alkohol lahko ob navzočnosti kisika razpade na očetno kislino in vodo, zato ima fermentiran med kiselkast okus, takšen med pa ni primeren za prodajo. Med, ki vsebuje več kot 20 % vode, včasih pa tudi že manj, je torej podvržen fermentaciji, če pa vsebuje še kvasovke, ki so posledica krmiljenja čebel, se to lahko zgodi že pri nižjih vsebnostih vode. Odveč je govoriti o tem, da to pravzaprav sploh ni med.

Kmalu bo napočil čas, ko bo spretnost čebelarjev znova na preizkušnji. Zato zimski čas porabimo za dodatna izobraževanja, saj bomo porabnikom le na podlagi znanja lahko ponudili kakovosten slovenski med, ki ustreza Pravilniku o medu, Medovi, vključeni v različne sheme kakovosti (Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kočevski gozdni med z geografskim poreklom, Kraški med z geografski poreklom, Zlati panj, med iz ekoloških čebelarstev/...), pa zagotavljajo višjo kakovost medu. Samo s kakovostjo bomo kupce prepričali, da ne bodo posegali po cenenih uvoženih medovih. Zavedati se moramo, da v promet lahko damo samo med, ki ne ogroža človekovega zdravja in ki ne zavaja porabnika. ■

Vir:

Iurlina, M. O., Fritz, R. (2005): Characterization of microorganisms in Argentinean honeys from different sources. *International Journal of Food Microbiology*, 105 (2005), 297–304.

Pravilnik o medu (2004): Uradni list Republike Slovenije, 31/2004, 89/2004.

Veljanovski-Geremia, V. et al. (2006): Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP. Čebelarstva zveza Slovenije.



ANTON JANŠA
O ROJENJU
ČEBEL

Kritični pregled
M. Melnikova-Pešar

Naravoslovna ČEBELNICA
Ljubljana

NOVA KNJIGA

Cena (skupaj s poštnino) je 10 EUR

Naročila na tel. št.: 01/521 21 60,
040/506 260

e-pošta: cebelanet@gmail.si

Jože Šimec, Jakopičeva 17, 1000 Ljubljana



O količini cvetnega prahu za vzrejo zalege v zimski gruči čebel

Stane Sajevec

Ena čebela delavka prinaša s paše v panj povprečno po 15 miligramov težke tovorčke obnožine (razpon teže je 12–29 mg). Čebele posamezno satno celico toliko napolnijo z obnožino, da ta obsega od dve tretjini do tri četrtine njene prostornine ($0,25 \text{ cm}^3$), oziroma toliko, da je v posamezni celici od 140 do 180 miligramov trdno stlačene obnožine. Za vzrejo ličinke ene čebele delavke porabijo povprečno po 66,5 miligrama mešanega cvetnega oz. konzerviranega cvetnega prahu, odvisno od njegove biološke in hranilne vrednosti in od vsebnosti beljakovin v mešanem cvetnem prahu, konzerviranem v satju zimske gruče. Za vzrejo posamezne ličinke tako čebele delavke pozno pozimi in zgodaj spomladi iz gnezdnih zalog porabijo od 50 do 100 miligramov uskladiščene obnožine.

Te količine konzerviranega oz. uskladiščenega cvetnega prahu v zimskem gnezdu čebelje družine smo primerjali z ugotovitvami prof. dr. Claytona L. Farrarja iz zvezne ameriške države Wisconsin, objavljenimi v razpravi »The Hive and the Honey Bee«, in z nemškim prevodom knjige Roya A. Grouta (Friedrich Ruttner) »Beute und Biene«, ki sta še dandanes odlični besedili o dobri čebelarški praksi v svetu.

Po Farrarjevih tehnoloških normativih naj bi posamezna prezimujoča gospodarska čebelja družina imela v svojem zimskem gnezdu:

- 32 dm^2 satne površine uskladiščenega konzerviranega cvetnega prahu, merjeno enostransko ali izračunano;
- 32 dm^2 po 400 celic čebel delavk na 1 dm^2 obsega približno 12.000 celic v zimskem gnezdu čebelje družine, to je od 3–5 standardnih LR-satov obnožine.

V posamezni celici je povprečno od 140 do 180 mg konzerviranega in uskladiščenega cvetnega prahu, vnovični približni izračun pa pokaže:

- 12.800 celic čebel delavk s cvetnim prahom vsebuje po 140 mg ali $0,14 \text{ g} = 12.800 \times 0,14 \text{ g} = 1.790 \text{ g}$ uskladiščenega konzerviranega cvetnega prahu v zimskem gnezdu čebelje družine oziroma 12.800 celic čebel delavk s cvetnim prahom vsebuje po 180 mg ali $0,18 \text{ g} = 12.800 \text{ celic} \times 0,18 \text{ g} = 2.304 \text{ g}$ konzerviranega in uskladiščenega cvetnega prahu v zimskem gnezdu gospodarske čebelje družine.

Po povprečnem normativu, ki so ga postavili znanstveniki iz nekdanje Sovjetske zveze M. G. Gluškov in P.G. Trubeckoj s sodelavci, je za razvoj ene čebele delavke potrebnih 66,5 mg oz. 0,0665 g peloda. Izračun pokaže, da pozno pozimi in zgodaj spomladi oz. 7–8 tednov prej, preden lahko čebelje družine dobijo svežo obnožino v naravi, manjša količina, tj. 1.790 g, zadostuje za razvoj približno 26.900 čebel delavk, večja, tj. 2.300 g, pa za približno 34.500 čebel delavk.

Farrar navaja še, da so januarja 1962 v čebelji družini, ki so jo žrtvovali za raziskave, našli približno 800 mladih odraslih čebel delavk in približno 27.000–30.000 čebel v zimski gruči, ki bi v naslednjih 20 dneh vzredile 10.000 do 12.000 mladih čebel.

Glede na to torej zgoraj navedeni izračun s spojnimi podatki ni nerealen, to pa je tudi jedro Farrarjeve »nove« tehnologije priprave čebeljih družin na zgodnje spomladanske paše, ki so dokaj zanesljive.

Farrarjeve ugotovitve o številu čebel delavk v zimski gruči (16. 1. 1962 je bilo v njej od 27.000–30.000 čebel delavk, hibridov italijanske rase če-

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko s.p.

Sužid 41, 5222 Kobarid

031 870 709, 05 388 5856

info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

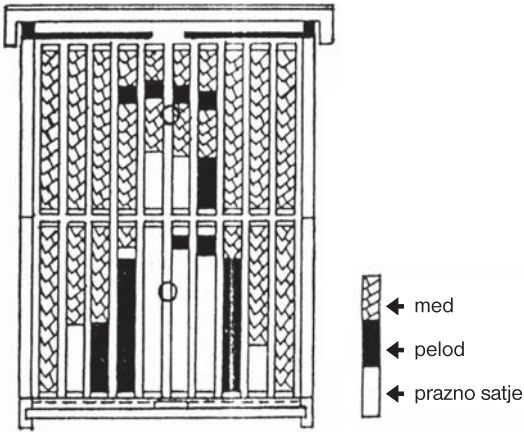


prodaja

- **Šablon** za istočasno zbijanje in žičenje satnikov (AŽ, LR, DB) (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009)
- **Satnikov** AŽ, LR, DB; lahko tudi zbitih in žičenih
- **Družin** na AŽ, LR, DB, Cander
- **Matic** iz Triglavskega narodnega parka
- **Lipovega** medu

Čebelarjem z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 5% popust pri nakupu nad 42 EUR!

Foto: arhiv ČZS, Anton Vrčko



Zaželen razpored zalog cvetnega prahu v zimskem gnezdu čebelje družine

bel) lahko križamo še z ugotovitvijo prof. dr. G. F. Taranova, da lahko generacija prezimujočih čebel delavk pozno pozimi ob prvi obnovi generacij ali zamenjavi čebel delavk v zimski gruči vzredi le 1,12 ličinke čebele delavke. Izračun pokaže, da po manjši različici 27.000 čebel delavk v zimski gruči vzredi približno 30.000 čebel delavk nove generacije (27.000 x 1,12), po večji različici pa 30.000 čebel

delavk v zimski gruči vzredi približno 33.000 mladih čebel delavk (30.000 x 1,12).

V različni literaturi obstaja nekaj podatkov o populacijski dinamiki v gnezdu prezimujoče čebelje družine evropske medonosne čebele. Obravnave populacijske dinamike v čebelji družini, tega zelo zahtevnega področja biologije čebelje družine, smo se lotili zato, da bi izpopolnili vedenje o tem in da bi presegli uporabo pojmov »malo«, »srednje« in »veliko« ali »slabič«, »srednje močna družina« in »močna družina«, ne da bi prej konkretno opredelili število osebkov v čebelji družini v določenem obdobju njenega razvoja. ■

Viri:

- Farrar, prof. dr. C. L. (1963): The Hive and the Honey Bee. Hamilton/Illinois: Dadant & Sons, 14. izdaja.
 Gluškov, M. G., in Trubeckoj, P. G. (1964): Vestnik Znanstveno raziskovalnega inštituta za čebelarstvo v nekdanji Sovjetski zvezi, št. 10.
 Grout, R. A. (prev. Friedrich Ruttner, 1973): Beute und Biene, München: Ehrenwirth.
 Pčelarstvo (1965): Zagreb, št. 9-10, stran 135.
 Taranov, prof. dr. G. F. (1948): O evoluciji društva medonosne pčele, v: Pčelovodstvo, št. 11.
 Tomašeca, prof. dr. I. (1948): Pravilnost uzgajanja legla u pčelinjim društvima, v: Pčelarstvo, št. 1.
 Vuković, S. (1949): članek v reviji Pčelarstvo, Zagreb.



PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
 Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Trčeva 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra: Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
 Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
 oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
 pogače, sirup za čebele,**



**kozarce za med,
 pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
 velikosti,**

**kartonsko in plastično
 embalažo**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
 pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**GSM: 051/348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrič s.p., Maribor

Med kot vir biološko pomembnih elementov

Urška Kropf¹, Mojca Korošec² in Terezija Golob³

Uvod

Med je eno izmed najbolj kompleksnih naravnih živil in edino sladilo, ki ga človek uporablja brez poprejšnje predelave. Že tisočletja je znana vloga medu v prehrani in zdravstvu. Pripisujejo mu ugodne vplive na zdravljenje različnih bolezni in preprečevanje pojava nekaterih bolezni, med drugim tudi rakavih obolenj. Po navedbah številnih avtorjev med ugodno vpliva tudi na delovanje srca in prebavil, upočasnjuje razvoj ateroskleroze, izboljšuje kri, pospešuje izločanje seča, blata in strupov iz telesa ter pomaga pri boleznih dihal.

Vprašanj, ali je med mineralno uravnoteženo živilo, bi na hitro težko pritrtili oziroma ga zanikali. Pomislekov je več. Najprej že pojem »uravnotežen«. Kaj pomeni? Ali govorimo o uravnoteženem živilu, uravnoteženi hrani, uravnoteženem obroku? Brez dvoma lahko govorimo in postavljamo zahteve glede uravnoteženosti prehrane, težko pa govorimo o uravnoteženosti nekega živila in še težje o uravnoteženosti elementov. Tudi zdajšnja priporočila glede uživanja elementov (Referenčne vrednosti za vnos hranljivih snovi, DACH, 2004) navajajo za posamezne elemente različne vrednosti, in sicer priporočene, ocenjene in orientacijske. Prav tako ugotavljamo, da priporočila upoštevajo nekatera merila, kot sta starost in spol, ne upoštevajo pa npr. zdravstvenega stanja, fizičnih in intelektualnih obremenitev ali fizioloških zahtev posameznika. Utemeljeni so tudi pomisleki glede velike raznolikosti vzorcev medu. Med je namreč lahko različnega botaničnega oz. geografskega izvora, na njegovo sestavo značilno vplivajo različni dejavniki, od podnebni razmer, agrotehničnih ukrepov, postopkov čebelarjenja do razmer in časa skladiščenja. Poleg tega je pri analizi posameznih sestavin (v našem primeru elementov) težko zagotoviti enake delovne razmere, saj moramo upoštevati še vpliv okolice analitika. Uporabljamo različne, bolj ali manj natančne metode, objavljeni podatki pa ponazarjajo izračunane povprečne vrednosti oziroma intervale vsebnosti elementov v posamezni vrsti medu. Po navadi torej v nekem vzorcu medu ne poznamo rešnične vsebnosti posameznega elementa.

Elementi v medu, pomembni za prehrano človeka

Različne vrste medu vsebujejo zelo različno količino skupnih mineralov. Na podlagi mineralne sestave je mogoče določiti vrsto medu, na splošno pa velja, da je vsebnost mineralov manjša v svetlih kot v temnih medovih.

Mineralne snovi so v prehrani izjemno pomembne, saj sodelujejo pri številnih funkcijah organizma in so pomembna gradbena snov, človeško telo pa jih ni sposobno tvoriti. Potrebe po posameznih elementih so po navadi majhne, vendar njihova odsotnost ali pomanjkanje lahko povzroči različne bolezni.

Vsebnost posameznih elementov v medu je majhna, zato je njegov prispevek pri priporočenih dnevni vnosih (RDI – angl. *recommended daily intake*) različnih makro- in mikroelementov zgolj neznamen (Preglednica 1). Dojenčki (tj. otroci, stari manj kot eno leto) naj medu ne bi uživali zaradi nevarnosti botulizma, okužbe s spori *Clostridium botulinum*. Zaradi tega priporočeni dnevni vnosi za to skupino populacije niso predstavljeni.

Med elementi, ki jih vsebuje med, so s prehranskega vidika, zlasti za otroke, stare od enega do 15 let, pomembni krom, mangan in selen. Po podatkih v literaturi bi otrok ali mladostnik z zaužitjem medu lahko skoraj zadostil spodnji priporočeni vrednosti za vnos selena in kroma, vendar to pomeni, da bi moral pojesti vsaj sedem velikih žlic cvetličnega medu. Selen smo identificirali tudi v vzorcih slovenskega medu, vendar je bila njegova vsebnost v vseh vzorcih manjša od meje detekcije (0,53 µg/100 g).

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med s plastičnim sodom ter 4-satna točila za med INOX.

Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,

GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

¹ Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Preglednica 1: Vsebnost elementov (mg/100 g) v vrstah slovenskega medu in priporočen dnevni vnos (mg/dan) za posamezne skupine populacije (Referenčne vrednosti ..., 2004)

| Element | Enota | Vsebnost v 100 g | | Priporočen dnevni vnos oz. ocenjena vrednost za primeren vnos | | | | | | | |
|------------------|-------|------------------|------------|---|-----------------|------------------|-------------------|--------------------|------------------------|-------------------------|------------------|
| | | cvetlični med | gozdni med | otroci: 1-4 let | otroci: 4-7 let | otroci: 7-10 let | otroci: 10-13 let | otroci: 13-15 let | mladostniki: 15-19 let | odrasli: več kot 19 let | |
| kalij (K)* | mg | 110 | 233 | 1000 | 1400 | 1600 | 1700 | 1900 | 2000 | | |
| kalcij (Ca) | mg | 12 | 6,8 | 600 | 700 | 900 | 1100 | 1200 | 1200 | 1000 | |
| natrij (Na)* | mg | 9,5 | 6,7 | 300 | 410 | 460 | 510 | 550 | | | |
| klorid (Cl)* | mg | 27,6 | 29,6 | 450 | 620 | 690 | 770 | 830 | | | |
| fosfor (P) | mg | 7,5 | 15,6 | 500 | 600 | 800 | 1250 | | | 700 | |
| magnezij (Mg) | mg | 5,7 | 6,7 | 80 | 120 | 170 | 240 ¹ | 310 | 375 ² | | 325 ³ |
| železo (Fe) | mg | 0,34 | 0,50 | 8 | | 10 | 13,5 ⁴ | | | 12,5 ⁵ | |
| jod (I) | µg | | | 100 | 120 | 140 | 180 | 200 | 200 | 200 ⁶ | |
| fluorid (F)** | mg | | | 0,7 | 1,1 | | 2,0 | 3,05 ⁷ | | 3,45 ⁸ | |
| cink (Zn) | mg | 0,26 | 0,33 | 3,0 | 5,0 | 7,0 | 8,0 ⁹ | 8,25 ¹⁰ | 8,5 ¹¹ | | |
| selen (Se)*** | µg | 6,4 | | 10-40 | 15-45 | 20-50 | 25-60 | | 30-70 | 30-70 | |
| baker (Cu)*** | mg | 0,085 | 0,115 | 0,5-1,0 | 0,5-1,0 | 1,0-1,5 | 1,0-1,5 | | | | |
| mangan (Mn)*** | mg | 0,31 | 0,60 | 1,0-1,5 | 1,5-2,0 | 2,0-3,0 | 2,0-5,0 | | | | |
| krom (Cr)*** | µg | 15 | 7 | 20-60 | 20-80 | 20-100 | 20-100 | | 30-100 | | |
| molibden (Mo)*** | µg | | | 25-50 | 30-75 | 40-80 | 50-100 | | | | |

* ocenjena vrednost za minimalni vnos

**orientacijska vrednost

*** ocenjena vrednost

¹ povprečje za moške in ženske (moški 230, ženske 250)

² povprečje za moške in ženske (moški 400, ženske 310)

³ povprečje za moške in ženske (moški 350, ženske 300)

⁴ povprečje za moške in ženske (moški 12, ženske 15)

⁵ povprečje za moške in ženske (moški 10, ženske do 50. leta 15, pozneje 10)

⁶ po 50. letu starosti se vrednost zmanjša na 180

⁷ povprečje za moške in ženske (moški 3,2, ženske 2,9)

⁸ povprečje za moške in ženske (moški 3,8, ženske 3,1)

⁹ povprečje za moške in ženske (moški 9,0, ženske 7,0)

¹⁰ povprečje za moške in ženske (moški 9,5, ženske 7,0)

¹¹ povprečje za moške in ženske (moški 10,0, ženske 7,0)

Poleg omenjenih treh elementov tuji raziskovalci v medu poudarjajo še žveplo, bor, kobalt, fluor, jod, molibden in silicij, za katere domnevajo, da bi lahko bili pomembni v človeški prehrani, čeprav zanje še ni predlaganih vrednosti RDI.

Dnevni vnos elementov z medom

Rezultati epidemiološke raziskave o pogostosti uživanja različnih živil kažejo, da 26,4 % odraslih Slovencev medu sploh ne uživa, 16,8 % ga uživa enkrat na mesec, 15 % dvakrat do trikrat na mesec, 15,9 % enkrat na teden, 13,3 % dvakrat do trikrat na teden, 5,6 % štirikrat do šestkrat na teden, 6,2 % enkrat do dvakrat na dan in 0,7 % trikrat na dan po eno čajno žličko (Koch, 1997).

V Preglednici 2 je predstavljen izračun količine elementov, ki jih zaužijemo z eno žlico slovenskega medu (približno 21 g medu). Podano je območje vrednosti, saj je bila variabilnost vzorcev medu različnih letnikov dokaj velika tudi znotraj posamezne vrste medu.

Glede na to, da sta vloga in pomen posameznih elementov predstavljena v drugih prispevkih, naj tokrat poudarimo le kalij in mangan, ki ju je v medu glede na prehranska priporočila največ.

Kalij je pomemben elektrolit v mišičnih celicah in skupaj z natrijem uravnava raven vode v telesu. V človeškem organizmu ima pomembno vlogo pri celični presnovi, delovanju mišic in živcev ter pri ohranjanju baznega ravnotežja v organizmu, vpliva

Preglednica 2: Vsebnost nekaterih elementov v 21 g (velika jedilna žlica) različnih vrst medu in priporočen dnevni vnos posameznega elementa

| Vrsta medu | Elementi | | | | | |
|--|---------------|-------------|---------------|----------------|-------------|-------------|
| | (g/21 g medu) | | | (mg/21 g medu) | | |
| | Cl* | K* | Ca | Mn** | Br*** | Rb*** |
| akacijev | 0,001–0,005 | 0,004–0,010 | 0,0001–0,0007 | 0,008–0,109 | 0,005–0,025 | 0,004–0,030 |
| lipov | 0,002–0,009 | 0,010–0,042 | 0,0005–0,0026 | 0,018–0,158 | 0,004–0,026 | 0,013–0,149 |
| cvetlični | 0,004–0,015 | 0,025–0,054 | 0,0008–0,0026 | 0,029–0,165 | 0,008–0,035 | 0,038–0,256 |
| kostanjev | 0,003–0,010 | 0,050–0,110 | 0,0018–0,0046 | 0,137–0,924 | 0,005–0,022 | 0,082–0,718 |
| gozdni | 0,003–0,012 | 0,038–0,092 | 0,0006–0,0024 | 0,025–0,254 | 0,007–0,025 | 0,028–0,701 |
| smrekov | 0,004–0,010 | 0,046–0,090 | 0,0005–0,0019 | 0,076–0,250 | 0,006–0,020 | 0,131–0,630 |
| hojev | 0,004–0,014 | 0,041–0,083 | 0,0002–0,0016 | 0,058–0,205 | 0,008–0,017 | 0,164–0,716 |
| Priporočen dnevni vnos za odraslo osebo ¹ | (g/dan) | | | (mg/dan) | | |
| | 0,83 | 2 | 1 | 2–5 | | |

* ocenjena vrednost za minimalni vnos

** ocenjena vrednost

*** ultramikroelementi

¹ (Referenčne vrednosti ..., 2004)

na mišično krčenje, sodeluje pri vzdrževanju normalnega krvnega tlaka ter vpliva na razvoj zarodka. Vključen je celo v skladiščenje glikogena (za visoke mišične napore). Znano je, da slabo razmerje med kalijem in natrijem povzroči dehidracijo, krče in občutek slabosti.

V literaturi so kot bogat vir kalija omenjena živila, kot so mleko, banane, slive, suho sadje, stročnice, žita. Le redkokdaj zasledimo, da bi bil v tem kontekstu omenjen med, čeprav je vsebnost kalija v nekaterih vrstah medu (kostanjevem in manovcu) razmeroma velika in podobna tisti v banani, to je od 200 mg do 400 mg/100 g, hkrati pa je to element, ki ga je v medu daleč največ. Z žlico medu (približno 21 g) glede na priporočila (2 g kalija/dan) zaužijemo od 0,5 % (akacijev med) do 5,5 % kalija (kostanjev med).

Znanstvenih dognanj o pomenu mangana v prehrani ni veliko. Znano je, da je mangan sestavni del številnih encimov in da sodeluje pri presnovi sladkorja. Šele v zadnjih letih poudarjajo njegovo vlogo pri strjevanju krvi in gradnji kosti. Raziskave kažejo, da lahko med po vsebnosti mangana primerjamo z najboljšimi viri tega elementa, kot so rjavi riž, ananas, ohrovt in grah, saj ga npr. akacijev med vsebuje 0,17 mg/100 g, kostanjev pa celo 2,32 mg/100 g. Po priporočilih je ocenjena vrednost 2–5 mg mangana na dan. Izračunali smo, da z žlico medu, odvisno od vrste in preračunano na zgornjo vrednost priporočila (5 mg/dan), zaužijemo od 5 % do 18,5 % potrebne količine tega elementa, to pa vsekakor ni zanemarljivo.

Sklep

Znano je, da med ugodno vpliva na zdravje in počutje ljudi. Uživanje medu je primerno za ljudi vseh starostnih skupin, tudi za nosečnice in doječe matere, le dojenčkom ga zaradi možnosti vsebnosti spor *C. botulinum* ne smemo dati. Številnih pozitivnih vplivov uživanja medu ne moremo pripisati posameznim sestavinam, še težje pa rečemo, da je med mineralno uravnoteženo živilo, čeprav vsebuje veliko različnih elementov. Toda v okviru zagotavljanja uravnotežene prehrane in skrbi za zdravje je vsekakor priporočljivo, da ga vključimo v vsakodnevne obroke in z njim zamenjamo druga, npr. »prazna« sladila. Morda bomo prav z žlico medu zaužili tisti minimalni delež posameznega elementa, ki ga ne dobimo z zaužitjem drugih živil. Vsekakor pa je med v prvi vrsti ogljikohidratno živilo, naravno sladilo, ki je bogato s številnimi biološko pomembnimi sestavinami in je tudi eden izmed bogatejših virov mangana v naši prehrani. Če govorimo o uravnoteženi prehrani, ima v njej brez dvoma svoje mesto tudi med. ■

Viri:

Koch, V. (1997): Prehrambene navade odraslih prebivalcev Slovenije z vidika varovanja zdravja. Doktorska disertacija. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo: 49–50, 111.

Kropf, U. (2009): Elementna in izotopska sestava medu iz različnih geografskih regij Slovenije. Doktorska disertacija. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 200 str.

Referenčne vrednosti za vnos hranil (2004): DGE, ÖGE, SGE, SVE (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za zdravje: 133–190.



Pravilno poimenovanje kitajske čebele

Anže Sobočan

Spodaj opisani predlog popravkov v dveh novejših slovenskih strokovnih čebelarških delih je bil prvič predstavljen na predavanju o čebelarstvu na Kitajskem, ki je bilo 22. 12. 2009 v čebelarški knjižnici Janeza Goličnika na sedežu ČZS.

V knjigi *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 1* je na 18. strani med drugimi podvrstami azijske čebele omenjena *Apis cerana heimifeng*, ki je slovensko napačno poimenovana kitajska čebela. Njeno pravilnejše poimenovanje v slovenščini bi bilo črna kitajska čebela, to pa bi se ujemalo tudi z angleškim, nemškim in ne nazadnje tudi s kitajskim poimenovanjem te podvrste. Kitajska čebela je *Apis cerana cerana* Fabricius, ki je omenjeni vir med podvrstami azijske čebele ne navaja. To sicer ni napaka, saj namen vira ni bil naštetih vse podvrste, je pa čudno, ker gre za eno izmed najbolj razširjenih podrst. Enaka napaka se pojavi v *Čebelarškem terminološkem slovarju*, v katerem najdemo na 77. strani pod geslom kitajska čebela znanstveno poimenovanje in opis, ki bi bolj ustrezala geslu črna kitajska čebela. Tega bi sicer morali na novo uvesti v slovar, pod geslom kitajska čebela pa bi bilo znanstveno pravilno poimenovanje *Apis cerana cerana* Fabricius in ustrezen opis te podvrste. Opozoriti je treba še na nedoslednost pri uporabi slovenskega imena za čebeljo vrsto *Apis cerana*, ki je v *Čebelarškem terminološkem slovarju* imenovana vzhodna čebela, v Slovenskem čebelarstvu v tretje tisočletje 1 pa azijska čebela. Pravilno je lahko eno ali drugo, vendar se je treba odločiti in dosledno uporabljati en izraz, sicer se bo zmeda na tem, že tako precej kaotičnem področju, nadaljevala.

Profesor Michael Engel v svoji razpravi z naslovom *The Taxonomy of Recent and Fossil Honey Bees* (Sistematska uvrstitev sodobnih in fosilnih čebel), objavljeni leta 1999 v znanstveni reviji *Journal of Hymenoptera research* (Revija za raziskave kožokrilcev), ki je kot vir navedena tudi v omenjenih slovenskih delih, kjer se napaki pojavita, med drugim predlaga, da bi dva izmed dotodanjih ekotipov kitajske čebele (*Apis cerana cerana*) navajali kot samostojni podvrsti azijske čebele (*Apis cerana*), kajti njune fizične značilnosti in karakter se dovolj razlikujejo od kitajske čebele, da je to po zdaj veljavnih merilih mogoče. Ekotipa, za katera to predlaga, sta dva od štirih ekotipov, ki jih je za kitajsko

čebelo predlagal profesor Jang Guanhuang in ki so po njem povzeti tudi v knjigi *Xiandai yangfeng shengchan* (Moderno čebelarstvo), stran 162. Takrat so za ekotipe kitajske čebele veljali: hainanska kitajska čebela, razširjena na kitajskem otoku Hainan v Južnem kitajskem morju, tibetanska kitajska čebela, razširjena predvsem v kitajski provinci Tibet in v Himalaji, kitajska čebela aba, razširjena izključno v hribovitih regijah Aba in Ganzi v provinci Sichuan, ter vzhodna kitajska čebela, razširjena v vseh provincah in avtonomnih pokrajinah Ljudske republike Kitajske z izjemo severozahodne province Xinjiang. Profesor Engel v svojem delu predlaga, da bi ekotip kitajske čebele aba, ki se od drugih čebel razlikuje po temnejši barvi, uvedli kot samostojno podvrsto *Apis cerana heimifeng* Engel. Beseda *heimifeng* izvira iz latiniziranega zapisa kitajskih pismenk, pinjina, in pomeni črna čebela (hei- črna, mifeng - čebela). Avtor jo tudi angleško poimenuje black chinese honey bee (črna kitajska čebela). Za samostojno podvrsto predlaga tudi tibetanski ekotip kitajske čebele, ki jo imenuje *Apis cerana skorikovi* Engel. Angleško jo imenuje himalayan honey bee (himalajska čebela), to ime pa je v prevodu v rabi tudi v slovenščini. Iz omenjenega vira pa nikakor ne moremo sklepati, da bi bila *Apis cerana heimifeng* Engel v slovenščini lahko poimenovana kot *kitajska čebela*. Vsa dejstva govorijo v prid temu, da je treba zaradi izrazito temne barve, ki ni tipična za najbolj razširjeno podvrsto azijske čebele na Kitajskem, to podvrsto poimenovati *črna kitajska čebela*.

Naravna razširjenost azijske čebele na Kitajskem



V delu Xiandai yangfeng shengchan (Moderno čebelarstvo) je na 158. strani med podvrstami azijske čebele (*Apis cerana*) na prvem mestu omenjena *Apis cerana cerana* Fabricius. Kitajsko je poimenovana *zhonghua mifeng* (kitajska čebela). Na Kitajskem najbolj razširjeno podvrsto *Apis cerana cerana* pa kot kitajska čebela ne poimenujejo samo v omenjenem delu, ampak tudi v velikem številu drugih čebelarških knjig, strokovnih revij in filmov o čebelarjenju. Zapisi o čebelah na kitajskih tleh segajo v čas rezljanja pismenk v želvje oklepe in živalske kosti (Jiaguwen) in so stari približno 3000 let. Na območju Kitajske je bila tedaj razširjena samo *Apis cerana cerana*, ne pa tudi druge podvrste azijske čebele, prav to pa po mojem mnenju daje kitajskim čebelarjem in znanstvenikom zgodovinsko pravico, da sami poimenujejo svojo čebelo tako, kot se njim samim zdi najprimerneje. Po osebnem posvetovanju s profesorjem Michaelom Engelom sem o tem še bolj trdno prepričan. Na vprašanje o tem mi je namreč odgovoril, da so splošna imena (common names) v posameznih jezikih stvar odločitve strokovnjakov posameznih držav, vendar se morajo o njih posvetovati in jih izbrati tako, da bi čim bolj ustrezala resnični situaciji, čeprav s stališča mednarodnih predpisov nobeno ime ni absolutno pravilno ali absolutno napačno. Stroga pravila veljajo zgolj za uporabo latiniziranih znanstvenih imen.

Predlagam, da to problematično področje čim prej dopolnimo in uredimo tako, da bomo predstavnikom čebelarstvo najmočnejše države na svetu lahko brez sramu pokazali, da nismo brezbrizni in da nam ni vseeno za njihovo avtohtono čebelo. Šele takrat lahko tudi mi od njih in od preostalega sveta zahtevamo spoštovanje naše avtohtone čebele! ■

Viri:

- Bokal, L. (2008): Čebelarški terminološki slovar. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in Čebelarstva zveza Slovenije.
- Engel, M. S. (1999): The taxonomy of Recent and Fossil Honey Bees (Hymenoptera: Apidae; Apis) (Sistematska uvrstitev sodobnih in fosilnih čebel), Journal of Hymenoptera Research, št. 8 (2), str. 165–196.
- Gregori, J. (2008): Sistematska uvrstitev čebel, v: Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 1. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije, str. 14–23.
- Huang Wencheng (2005): Fengwang peiyu jishu (Tehnologija vzreje matic). Peking: Jindun chubanshe.
- Luo Shoujin (2008): Wu gonghai yangfeng ji feng changpin (Do okolja prijazno čebelarjenje in čebelji pridelki). Peking: Zhongguo linye chubanshe.
- Qi Qiaoyun (2000): Shiyong yangfeng jishu (Tehnologija čebelarjenja v praksi). Peking: Jindun chubanshi.
- Zhang Fuxing (2005): Xiandai yangfeng shengchan (Moderno čebelarstvo). Peking: Zhongguo nongye daxue chubanshi, tretja izdaja (prvič izdano leta 1998).

Novice iz sveta

Franc Šivic

Avstrija



Predsednik Avstrijske čebelarstva zveze inž. Josef Ulz se v uvodniku revije Bienen aktuell sprašuje, kaj bo avstrijskim čebelarjem prineslo leto 2010, saj name-rava vlada podaljšati dovoljenje za uporabo neonikotinoïdov v kmetijstvu. Kar 45 % vsega semena koruze bo obdelanega z zloglasnim sistematičnim insekticidom Gaucho, ki vsebuje aktivno snov imidaklopid. Predsednik je že na začetku minulega leta pozval čebelarje, naj med letom pozorno spremljajo vedenje čebel in takoj prijavijo vsako zastrupitev. Zastrupitve, ponekod zelo resne, so se po pričakovanih res pojavile, vendar, žal, vsi čebelarji niso bili disciplinirani in številnih primerov niso prijavili. Tako so oblasti dobile vtis, da je vse v okviru normalnega, zato bo odločitev, da je neonikotinoide dovoljeno uporabljati tudi letos, zanje lahka. Predsednik Ulz trka na vest svojih članov in jih poziva, naj bodo tokrat pozornejši in naj se ne sramujejo prijaviti vsakega suma zastrupitve,

saj je prav od njih odvisna prihodnost avstrijskega čebelarstva. Problemov namreč ne bo rešilo samo kritiziranje brez trdnih dokazov.

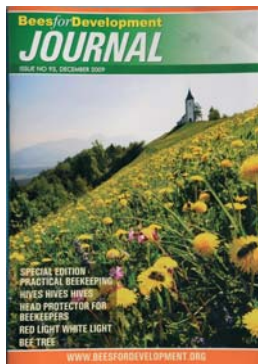
Vir: Ulz, J. (2009): Imkerschaft protestiert ..., Bienen aktuell, št. 12, december 2009, str. 3.

Tajska



Novembra je na univerzi Mae Fah Luang na Tajskem potekala mednarodna konferenca o apiterapiji. Organizatorji tega zanimivega dogodka so bili poleg omenjene univerze še Azijsko čebelarstvo združenje (Asian Apicultural Association), Mednarodno društvo za apiterapijo in čebelje pridelke (International Apitherapy and Bee Products) ter druge raziskovalne organizacije. Konference se je udeležilo sto strokovnjakov iz osmih držav. Predavatelji so predstavili svoje raziskave o zdravilnosti voska, čebeljega strupa, cvetnega prahu, propolisa, medu in matičnega mlečka.

Konferenco je spremljala tudi bogata razstava čebeljih pridelkov z dodano vrednostjo lokalnih proizvajalcev, na primer med s sadjem, medeni kis, piškoti iz cvetnega prahu ter številni kozmetični izdelki. Kitajski zdravniki so predstavili t. i. apiakupunkturo in na bolnikih demonstrirali zdravljenje revmatizma, bolečin v hrbtu in kožnih bolezni s čebeljim strupom.



Naslovnica revije *Bees for Development Journal*

To poročilo je bilo objavljeno v decembrski reviji *Bees for Development Journal*, ki jo ureja dr. Nicola Bradbear iz Velike Britanije, predsednica Stalne komisije za dežele v razvoju pri Apimondii, in ki jo prejemajo bralci v 130 državah sveta. V njej je tudi obvestilo o mednarodnem forumu Apimedita v Sloveniji. Za naslovnice revije sem že večkrat prispeval svoje fotografije. Za tokratno je urednica izbrala mojo v Franciji nagrajeno fotografijo cvetočega Jamnika nad Kropo in tako bo lahko lepoto tega čudovitega koščka Slovenije videlo na tisoče čebelarjev po vseh celinah sveta. Promocija torej, ki nas nič ne stane!

Vir: Hitomi Enomoto (2009): Apitherapy Health Care. *Bees for Development Journal*, december 2009, str. 2

ZDA



V Združenih državah je približno 200.000 čebelarjev. Povprečni poklicni čebelar ima približno 5000 panjev. Njegov poglavitni dohodek je plačilo, ki ga dobi za svoj servis opravevanja. Če svoje čebele februarja pripelje na velike plantaže mandljevcev v Kalifornijo, mu lastnik po zdajšnjem ceniku plača po 150 dolarjev na panj. Pogoj za tolikšen znesek pa je moč čebelje družine, saj mora ta zasedati vsaj šest ulic, tega pa februarja ni vedno lahko doseči. Za opravevanje enega hektarja plantaž je potrebnih pet čebeljih družin, povedano drugače, za celotno območje Kalifornije, v kateri pridelajo 80 % svetovne pridelave mandljev, je potrebnih poldrugi milijon čebeljih družin. Ta številka se še povečuje, saj vsako leto s to vrsto rastlin na novo posadijo na tisoče hektarjev zemljišč.

V primerjavi z evropskimi so ameriški poklicni čebelarji tehnično veliko bolj opremljeni. Vsi panji so na paletah, tako da jih nakladajo in razkladajo z viličarji. Najpogostejši je LR-sistem z visokimi sati v medišču in plodišču. Žal pa v ZDA nimajo takega sistema izobraževanja, kot je uveljavljen v Evropi. Tečajev za izpopol-

njevanje v čebelarstvu je zelo malo, zato se mora vsak učiti sam in se pri tem znajti, kakor ve in zna.

Glede kakovosti medu ni tako rekoč nobenega predpisa. Čebelarji množično uporabljajo različna sintetična zdravila proti čebeljim boleznim in zajedavcem, dovoljena je celo uporaba antibiotikov, zato je v medu precej ostankov, tako da bi evropske inšpekcije tak med gotovo zavrnile.

Vir: Traynor, K. S. (2009): Imkereien in Vergleich USA – Deutschland. *Imkereien Technik Magazin*, 2009, zvezek 4, str. 29.

Španija



V čebelarskem centru v Guadalajari so pripravili delavnico o azijski noseimi *Nosema ceranae*. Na njej so med drugim ugotovili:

- da bolezenski znaki, ki jih povzročata *Nosema ceranae*, niso enaki tistim, ki jih povzročata *Nosema apis*;
- da je bilo izginjanje čebel v nekaterih primerih povezano z navzočnostjo azijske noseime;
- da se je *Nosema ceranae* pojavila v začetku 21. stoletja in da jo je mogoče najti tudi pri nekaterih drugih žuželkah, ki ne spadajo med čebele;
- da je učinkovito sredstvo, ki ubija tega parazita v črevesju čebel, fumagilin, vendar njegova uporaba zaradi morebitnih ostankov v medu v Evropski uniji ni dovoljena;
- da obstajajo tako imenovana »naravna« ali alternativna zdravila, ki so se sicer dobro obnesla, vendar bi bilo treba njihovo učinkovitost še strokovno preveriti;
- da v boju proti azijski noseimi zdaj priporočajo pogosto menjavo matic, hitrejšo obnovo satja in druge znane apitetehnične ukrepe.

Vir: Cañas Lloria, S. (2009): Conclusiones del Workshop sobre *Nosema* ..., *Vida apícola*, št. 11–12, november–december 2009, str. 2.

Mehika



Samo tri minute po začetku kvalifikacijske nogometne tekme med moštvo Mehike in Salvadorja, ki jo je spremljalo 100.000 gledalcev, je bila tekma nenadoma prekinjena. Vzrok: na prečko gola salvadorskega vratarja Miguela Montesa se je usedel roj čebel. Komentar mehiške televizije jih je takoj označil za »abejas asasinas« – čebele morilke. Prekinitev je trajala deset minut, medtem pa so gasilci z močnimi vodnimi curki roj grobo uničili. Tekma se je nato nadaljevala in se končala z rezultatom 4 : 1 za mehiško reprezentanco, ki se je tako uvrstila na svetovno prvenstvo v Južnoafriški republiki. Ali so Mehičanom k zmagi pripomogle čebele? ■

Vir: Delorme, S. (2009): Insectes et videos du Net. *Abeilles et fleurs*, št. 12., december 2009, str. 30.

Pomembnost razkuževanja čebelarске opreme in orodja

Franc Prezelj*

Večkrat razpravljamo o vzrokih naših težav pri čebelarškem delu, ki so tudi predmet obravnave številnih čebelarških raziskovalnih inštitutov po vsem svetu. Vzrok največkrat ni samo eden, ampak jih je več.

Velikokrat težave pripisujemo napadu varoj, hkrati pa pozabljamo na bolezni odraslih čebel in čebelje zalege. Nekaj teh čebeljih bolezni je starih, saj jih je poznal že P. P. Glavar, predvsem virusne bolezni pa so novejšega datuma. Poleg tega različni akaricidi, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, poškodujejo tudi organizem čebel in njihov imunski sistem. Ob tem pa povsem pozabljamo na podnebne spremembe, ki gotovo ne pripomorejo k boljšemu zdravju čebel.

Bakterije, glivice in virusi

Nalezljive bolezni povzročajo bakterije, glivice in virusi. Lastnost bakterij in glivic je, da se prenašajo s sporami. Okužene čebele spore занesejo na površino čebelarске opreme, tako da jih pozneje sami prenesemo na večino čebel. Življenjska doba spor je od nekaj mesecev do 40 in več let, zato lahko čakajo na ugoden trenutek, ko bodo povzročile bolezen.

V ruskem čebelarškem inštitutu s 180 raziskovalci v kraju Ribnoje, 120 km vzhodno od Moskve, so preučevali, kakšne so posledice nerazkuženih panjev. Na istem stojišču so v prvo skladovnico naselili 8 umetnih rojev v nerazkužene panje, v drugo pa 8 enakih družin v razkužene panje. Primerjalno so spremljali njihov razvoj in donose prvo in drugo leto. Razlika med njimi je bila očitna. Čebelje družine v razkuženih panjih so se bolje razvijale in prinesle za 45 % več medu.

K boljšemu z-dravstvenemu stanju čebel največ prispevamo sami z izvajanjem dobre čebelarске prakse, predvsem z rednim preventivnim razkuževanjem vse čebelarске opreme in orodja. S tem pomembno zmanjšamo možnost pojava čebeljih bolezni, predvsem noseme, ki je najpogostejša in ki je v poletnem času ne zaznamo. Zavedati se moramo, da so čebele v preteklosti z dobrim imunskim sistemom večino bolezni zatrlje prej, preden jih je zaznal čebelar. Ker je imunski sistem čebel zdaj poškodovan, je še veliko pomembneje, da pri preprečevanju različnih okužb, kolikor je to mogoče, sodeluje tudi čebelar. Bolezen je namreč veliko lažje preprečiti kot zdraviti in pozdraviti.

* čebelarški mojster

Postopki razkuževanja

Pri delu s čebelami uporabljamo čisto obleko in obutev, za razkuževanje rok pa uporabljamo Virkon S, raztopljen v vodi. Pri umivanju rok z Virkonom moramo upoštevati, da je zelo učinkovit tudi pri odstranjevanju umazanije, ne uničuje pa *Bacillus larvae*, ki je povzročitelj hude gnilobe.

Za razkuževanje uporabljamo mehanične, termične in kemične ukrepe, najpogosteje pa kombinacijo dveh različnih ukrepov. Vse orodje in opremo najprej mehanično očistimo ostankov čebeljih proizvodov, nato pa kovinske in lesene dele prekuhamo v 2–5-odstotnem natrijevem lugu ali jih obžgemo s plinskim gorilnikom. Tisto orodje in opremo, ki ne prenese povišanih temperatur (omela, matične rešetke in plastične posode) za 10 minut namočimo v 5-odstotni natrijev lug, segret na največ 60 °C, nato pa ga dvakrat temeljito speremo pod tekočo vodo.

Lesene dele s plinskim gorilnikom obžgemo po njihovi celotni površini toliko, da lesena površina spremeni barvo. Da bo delo temeljito opravljeno, moramo biti še posebej pozorni na teže dostopna mesta.



Orodje za razkuževanje in razkužila

Pri delu z raztopino natrijevega luga moramo biti pozorni na svojo varnost, saj je izjemno agresivna. Nadeti si moramo ustrezne zaščitne rokavice, predpasnik in zaščitna očala ter obuti gumijaste škornje, vse pa mora biti izdelano iz materiala, ki je odporen proti lugu in kislinam. Natrijevega luga nikoli ne dodajamo v vročo vodo, ker bi vsebina prekipela.

Prostor v čebelnjaku in okoli njega mora biti vedno čist, pospravljen, tako da čebele nikjer nimajo možnosti priti v stik z opremo, ki smo jo že uporabljali in je še nismo razkužili. Tla v čebelnjaku enkrat na teden očistimo s čistilom, ki uničuje glivice in tudi druge škodljivce.

Prostor pred čebelnjakom razkužimo z živim apnom ali z 1-odstotno raztopino modre galice in prelopatamo. ■



Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v februarju

Vladimir Fajdiga – Postojna

Ob glagolu čebelariti se pogosto vprašam, ali je čebelarjenje res predvsem to, kar pravi o tem čebelarški terminološki slovar: »Nepoklicno ali poklicno vzrejati čebele zaradi pridobivanja čebeljih pridelkov, oprashaevanja...itd.« Kaj pa povsem ljubiteljsko čebelarjenje-gojenje čebel, morda iz terapevtskih razlogov, v znanstvene namene, ali pa preprosto iz ljubezni do čebel? Vsak si bo sam odgovoril na vprašanje, zakaj se je odločil za čebelarstvo. Naj vam pri odločitvi za čebelarjenje pade sekira (sekirica) v med, kot se je to nekoč dogajalo našim prednikom v časih gozdnega čebelarjenja, pa tudi pozneje, ko so ob podiranju mogočnih dreves v votlinah debel slučajno naleteli na čebelje gnezdo, polno medustrdi, in jim je sekira res padla v med. Iz tistih časov je torej reklo z današnjim prenesenim pomenom, da je nekomu nekaj uspelo, da je imel srečo pri odločitvi.

Nekaj osnovnih korakov za uspešen začetek čebelarjenja

Najprej potrebujemo mesto za stojišče panjev oziroma za postavitve čebelnjaka; mesto mora biti izbrano tako, da bo njegova lega (mikro in makro lokacija, ki jo seveda s prevoznim načinom čebelarjenja lahko spreminjamo) zadovoljila kriterijema ekonomičnosti in rentabilnosti naše dejavnosti. Potrebujemo pa tudi ustrezen prostor, kjer bomo shra-

njevali čebelarstvo opremo in potrebščine (točilo, rezervni panji, naklade ...).

Ko iščemo primerno lokacijo, moramo upoštevati kar nekaj dejavnikov. Najprej so to zakonski predpisi glede postavitve, označevanja (zakonsko obvezen je vpis v register čebelnjakov) čebelnjaka ali stojišča ter reje živali. Tozadevne uredbe, zakone in pravilnike, lahko najdete na domači strani Čebelarstva Slovenije. Naj na tem mestu omenim, da smo čebelarji, enako kot vsi rejci živali, zavezani dosledno spoštovati tudi določila Zakona o zaščiti živali. Slovenci nimamo pravega čebelarstva zakona (kot ga recimo pozna dežela Dunaj), ki bi urejal postavitve čebelnjaka, naše dolžnosti in odgovornost v zvezi s tem ter gojenje čebel. V omenjenem zakonu dežele Dunaj je določena postavitve čebeljih panjev oz. čebelnjaka predvsem v odnosu do sosedov mejašev v urbanih in ruralnih sredinah. Iz njega povzemam: žrelo posameznega panja mora biti od meje sosednjega zemljišča oddaljeno najmanj 7 m. Manjša oddaljenost je možna le, če se z lastnikom ali najemnikom sosednjega zemljišča dogovorimo drugače (najbolje pisno); če je med žrelom posameznega panja ter mejo zemljišča v oddaljenosti najmanj 4 m od le-te postavljena prepreka (leseni plot, zid, živa meja) v višini najmanj 2 m ter je levo in desno od stojišča za 2 m daljša, kot je čebelnjak; če je sosednje zemljišče nepozidano in je izletna stran pa-



Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel.& faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 | 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.





durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

njev, ki je obrnjena proti njemu, dvignjena 3 m od tal. Manjšo oddaljenost od sosednjega zemljišča lahko, pod določenimi pogoji, odobri magistrat, vendar ni manjša od 3 m; pri tem je odločujoče mnenje sodnega izvedenca čebelarstva. Od javnih površin (igrišča, športni parki, kopališča) morajo biti stojišča oz. čebelnjaki oddaljeni najmanj 15 m, od javnih cest 10 m, od avtocest 50 m. Zanimivo je še določilo o postavitvi novega čebelnjaka z več kot 30 panji: leta mora biti po zakonu oddaljen od sosednjega prej postavljenega naseljenega čebelnjaka najmanj 500 m, v kolikor se lastnika čebelnjakov ne sporazumeta o manjši oddaljenosti med čebelnjakoma.

Torej, ko smo našli mesto za postavitev stojišča oz. čebelnjaka in če je le-to v urbani sredini, najprej pridobimo soglasje mejašev (kot že omenjeno, je najbolje pisno). Čebele so pač bolj ali manj pikajoči insekti (oskrbimo si na mirnost selekcionirane linije); pik je lahko smrtno nevaren, še posebej za ljudi, ki so alergični na pike. Dobro je razmisliti tudi o ustreznem zavarovanju odgovornosti. Društva v tujini imajo zavarovanje vključeno v plačilo članarine, ki ni nič višja od članarine naših društev, ponekod celo nižja. Žal pri nas še nismo tako daleč.

Moji sosedi, čebelarim namreč tudi v mestu v sadovnjaku za hišo, so zelo tolerantni. Otroci z veseljem povedo o vsaki čebelici, ki so jo rešili iz snega ali pa utaplajočo se v cvetličnem koritu; malo manj prijetne so pripovedi o pikih in skorajda razočarani so, ker jih je picila čebelica, ki so ji hoteli le pomagati ... Ob točenju sosedom vsako leto poklonim kozarec ali dva medu in piki manj bolijo. Roj pa, ki morebiti sede na sosedovo drevo, tako ali tako sam poskrbi za atraktivnost; včasih so bili roji vsakdanji pojav, danes so redkost.

Čebelnjak je najbolje postaviti tako, da čebele ne bodo ogrožale nikogar, tudi ne živine, ki se morebiti pase okoli stojišča ali čebelnjaka. Postavitev pastirja živini prepreči približevanje, odžene pa tudi medveda. Zadrževanje neposredno pred izletno stranjo čebelnjaka oz. stojišča zagotovo ni priporočljivo, zlasti ne tedaj, ko čebelar posega v panje in so čebele dodatno vznemirjene. Za skladovnico panjev oz. stojiščem je nevarnost pikov manjša. Čebele v roju, ko iščejo pašni vir ali se vračajo s pašne, načeloma niso napadalne.

Stojišče oz. čebelnjak naj bosta postavljena tako, da njuna lega ne bo dodatno oteževala našega dela. Prenašanje naklad, polnih medu, ali medenega satja v ustreznih, za to narejenih zabojih ter prinašanje pripravljene hrane za zimsko krmiljenje, nazadnje tudi vode, je težaško delo, zato je nujno, da je dostop do čebelnjaka, ki ne stoji na domačem vrtu, kjer si lahko pomagamo s priročnim vozičkom ali samokolnico, zagotovljen z avtom.



V pričakovanju pomladi

Oddaljenost čebelnjaka oz. stojišča (stroški prevoza) ter obremenjenost lokacije s čebelami v polmeru 1,2-2 km sta prav tako odločujoča dejavnika za ekonomičnost našega čebelarjenja; površina znotraj omenjenega prvega polmera obsega 452 ha, kar zadovoljuje potrebe 40-50 družin. Če je število družin na omenjeni površini večje ter je lokacija obdana s hribi, to pa pogojuje povprečne oz. celo slabe donose, je bolje izbrati s čebelami manj zasedeno lokacijo, pa čeprav so tam pašni pogoji slabši. Stremimo za tem, da imamo raje več stojišč z do 20 panji v oddaljenosti 500 do 1000m. Vsekakor pa je rezervno stojišče nujnost. Velja upoštevati tudi nadmorsko višino; optimalne so lokacije na nadmorski višini 400-600 m. Gričevnata pokrajina, kakršna je skorajda vsa Slovenija, ima zagotovo prednosti pred ravninskimi delom, ki načeloma nastane ob večjih rekah (Panonska nižina, Ljubljansko barje ...). Ravninski predeli, ugodni za intenzivno kmetijstvo, ki se seveda v veliki meri ravna po subvencijah, so osiromašeni zaradi monokultur, ki so povečini nezanimive za čebele, ali pa je pašna na takšnih površinah lahko usodna za čebele zaradi uporabe fitofarmaceutskih sredstev (Ljubljansko barje je preplavila koruza, tudi drugod po Sloveniji ni bistveno drugače. Sončnica v ravninskih predelih pri nas žal ni omembe vreden pašni vir, ponekod se najdejo še polja oljne repice...). Fitofarmaceutska industrija poljedelcev ne osvešča dovolj o nevarnostih in stranskih učinkih uporabe njenih produktov, namenjenih povečanju hektarskega donosa. Raje vlaga v razvoj in selekcijo novih sort, ki ne oziroma manj medijo (ajda, oljna repica) in postajajo tako za čebele nezanimive.

V bližini čebelnjaka ali stojišča je dobrodošel neporečen stalen vodni vir oz. je potrebno postaviti higienski napajalnik, kjer je čebelam na voljo voda brez dodatkov vso sezono aktivnega čebelarjenja, da čebele ne stikajo za vodo pri bližnjih in daljnih sosedih. Tudi elektrika pride še kako prav.

Primerna lega za postavitve čebelnjaka ali stojišča je suha, prisojna in zavetna, ob robu mešanega gozda, kjer so v bližini z vrbovjem in jelševjem poraščene loke in cvetoči travniki, da imajo čebele na voljo dovolj cvetnega prahu in nektarja za zgodnjepomladanski razvoj, pa tudi v poznopoletnih mesecih, ko družine vzrejajo dolgožive zimske čebele. Tako izbrana lokacija in ustrezne vremenske razmere dopuščajo čebelam boljše čistilne izlete, kar ima za posledico manj težav z nosestavostjo. Zadostna in pravočasna spomladanska paša je pogoj za optimalen razvoj čebelje družine in posledično za čebelarja zadovoljiv pridelek medu; enako velja za jesensko pašo, le da je posledica slednje številčno zadostna prezimitev in izzimitev, seveda ustrezno in pravočasno oskrbovanih čebel (zdravljenje, krmljenje ...). Ob gozdnem medenju tako listavcev kot iglavcev pa imajo tako postavljene čebele obilo paše, ki je za čebelarja gospodarskega pomena. Čeprav so čebele otroci sonca, je primerno panje postaviti tako, da so čebele v vročih poletnih dneh zaščitene pred največjo pripeko; to velja predvsem za samostoječe panje.

Idealne lokacije za postavitve čebelnjaka ni, navzlic vsemu pisanju in opisovanju bo utemeljen nasvet izkušnega čebelarskega kolega zagotovo najbolj pomagal pri izbiri primerne lokacije.

Ves čas omenjam stojišče in čebelnjak, nekateri čebelarji imajo tudi prevozno enoto. Za kaj se bo

začetnik odločil, je odvisno od finančnih sredstev, ki jih ima na voljo, ter od panjskega sistema, v katerem bo čebelari. O tem pa naslednjic.

Februar

Pri čebelah v tem zimskem mesecu ni kaj dosti početi, vsaj ne v celinski Sloveniji. Vsak poseg v panj v tem času je nesmiseln in čebelam bolj kot ne škodljiv. Stojišča oz. čebelnjake obiskujemo redno, po potrebi očistimo žrela mrtvic, ki bi čebelam ob otoplitvi in lepem vremenu lahko zapirale pot na čistilni izlet, še posebej če nimate na panjih odprtih rezervnih žrel. Komur čas dopušča, naj se ob čistilnem dnevu odpravi k čebelnjaku ter opazuje izlet čebel. Nenavadno vedenje na bradah oz. neaktivnost posameznih panjev si je modro zabeležiti in te družine ob ustreznem vremenu, načeloma v naslednjem mesecu, prve pregledati. Morebitno odmrte družine v panjih, ki so ob izletnem dnevu neaktivni, lahko ugotovimo tako, da pihnemo skozi žrelo v panj ali nanj potrkamo. Naseljen panj zašumi. Panj, v katerem je družina odmrta, odpremo, morda med ulice posvetimo z žepno svetilko, da se prepričamo, da je temu res tako, ter zapremo žrelo, da preprečimo ropanje. Zimski čas izkoristimo za izobraževanje, načrtovanje in pripravo na novo čebelarsko sezono. ■

Prispevek je lektoriral avtor sam. *Uredništvo*

VETERINARSKI NASVETI

Veterinarski nasveti za februar

Ivo Planinc^{*}

- Občasno preverimo, ali so družine žive.
- Iz odmrlih družin čim prej odstranimo satje.
- Odvzeto satje temeljito pregledamo, ali je na satju morda neizležena zalega.
- Odvzeto satje shranimo posebej ter označimo, iz katerega panja je bilo odvzeto.
- Satje z neizleženo zalego označimo posebej.
- Pokličemo veterinarja, da ugotovi vzrok odmrta oz. da kot vzrok odmrta izključi hudo gnilobo.
- O uporabnosti satja in morebitnih zalog medu ter cvetnega prahu na satju se odločimo po ugotovitvi vzroka odmrta družine.
- **Ob izletnem dnevu pred panji oz. z brad panjev pobereemo 100–200 čebeljih mrtvic za pregled na nosestavost in pršičavost.**
- **Čebele mrtvice v kartonasti ali papirnati embalaži oddamo veterinarju v brezplačen pregled.**

^{*} mag., dr. vet. med., VF NVI enota Nova Gorica

Nacionalni veterinarski inštitut Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani:

Enota Murska Sobota, tel.: 02/534 82 19
Enota Maribor, tel.: 02/252 41 28
Enota Celje, tel.: 03/541 94 53
Enota Ljubljana, tel.: 01/283 40 97

Enota Kranj, tel.: 04/277 06 20
Enota Novo mesto, tel.: 07/332 44 88
Enota Nova Gorica, tel.: 05/734 14 97
Enota Nova Gorica, tel.: 05/338 37 00

Dolgoletni vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja

G. Pavel Zdešar, dolgoletni vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja (ONS), je tiste vrste človek, ki si neutrudno in hkrati neopazno nenehno prizadeva za razvoj čebelarstva in za katerega veljajo besede Simona Gregorčiča, zapisane leta 1882:

»Dolžan ni samo, kar velewa mu stan, kar more, to mož storiti je dolžan!«

Prav zato se dostikrat ne zavedamo dovolj, kako pomembno delo je bilo opravljeno. Novembra 2009 je sklenil svojo delovno pot in začel več kot zasluženi upokojski stan. Ob takšni življenjski prelomnici in ob odhodu za čebelarstvo tako zaslužnega človeka je primerno, da se spomnimo skupaj prehojene poti ter številnih dogodkov in dosežkov, ki so svoje sledi pustili tudi v čebelarstvu.

Danes vas poznamo, kot vodjo ONS, ki končuje svoje delo. Kdaj se je začelo vaše delo ter kakšna je bila ONS ob vašem prevzemu?

Začetek službe ONS sega v leto 1901, ko jo je še za časa avstro-ogrške monarhije začel na noge postavljati Anton Žnideršič. Prvi opazovalnici sta nastali na Javornikih in Hrušici, pozneje pa so se razširile na celotnem ozemlju slovenskih čebelarjev. Začetnik je nad službo bedel vse do smrti, vodili pa so jo ugledni strokovnjaki. Delovala je celo med svetovnimi vojnami. Po razlastitvi Čebelarke zveze leta 1951 so službo prevzeli na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS), nato na Zavodu za čebelarstvo, eno leto na Čebelarški zvezi (ČZS), zadnjih deset let v nekdanji Jugoslaviji pa je ta služba delovala na Medexu. Takrat sem kot posebni zunanji sodelavec čebelarje že obveščal o medenju. Ob razpadanju Jugoslavije so me dolgo snubili in ob velikih obljubah sem prevzel skrb za operativno vodenje in prenovo službe. Delo sem začel kot izkušen čebelarški praktik ter dober poznavalec tehnologije čebelarjenja in medenja. V čebelarstvu so me številni prijazno sprejeli, drugi z zadržkom, pri nekaterih na različnih ravneh pa sem naletel na silovit odpor in nepričakovane skrajne težave.

Kaj je bilo v ONS narejenega v obdobju vašega delovanja in kakšna je ONS zdaj, ko jo prepuščate svojemu nasledniku?

Službo ONS smo ob skrbni finančni in splošni podpori Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP) kot naročnika del, KIS kot skrbnika pogodbe ter izvajalca in nadzornika del ter ČZS kot podizvajalca del in predstavnika organizacije uporabnikov takoj začeli graditi na podlagi potreb slovenskih čebelarjev v okviru meja nove države. Široko sestavljen Svet za čebelarstvo je redno spremljal naše delo in porabo sredstev. Levji delež so opravili naši terenski opazovalci in vodstva čebelarških društev. Predvsem smo se osredotočili na našo poglavitno nalogo – postati odličen javni strokovni servis za vse čebelarje, tako da bodo ti lahko neovirano vzrejali zadostno število čebeljih družin čiste avtohtone rase, da bodo še naprej zagotavljali zadostno opravevanje in da bodo pridelali čim več čebeljih pridelkov, zlasti medu. Mrežo opazovalnic medenja smo prenovili tudi z elektronskimi napravami. Uvedli smo nov javni način obveščanja po telefonskem odzivniku in teletekstu. Podatki o donosih za določen dan so bili brez prirejanja na voljo že zvečer, to pa je bila tudi najbolj potrebna novost. Največja strokovna odlika službe, dosežena z velikimi naporji, je bila napoved medenja za posamezno pašo sedem do dvajset dni pred začetkom paše. Vse leto smo objavljali tehnološke napotke in opozorila o strokovno pravilni vzreji, oskrbi in zdravstvenem varstvu čebel. Na enem od srečanj je minister zahteval za čebelarje več predavanj in več različnih drugih izobraževalnih oblik. Člani čebelarških društev so se tako lahko brezplačno izobraževali o novih tehnoloških metodah vzreje čebel, o populacijski dinamiki čebelje družine v povezavi z njeno biologijo, tehnologijo in prehrano družin, o pripravi družin na čebeljo pašo ter o izrabi posameznih čebeljih paš in pripravi čebeljih družin na zimo ... V zadnjem desetletju smo se osredotočili na naravne spremembe in s tem na spremenjene razmere za vzrejo čebel. V tovrstno izobraževanje so se vključili tudi najbolj izkušeni terenski opazovalci. Posebej dejavno smo skupaj delali na mariborskem območju. V hladnejšem obdobju leta mi ni bilo težko pripraviti številnih predavanj, tako da sem v pašnem obdobju lahko izvajal



G. Zdešar ob začetku svoje poklicne poti

le terenske praktične vaje. Izobraževanje odraslih sem obvladal že iz prejšnjih zaposlitev in zaradi lastnega izobraževanja. Predaval sem že prej, saj sem bil za časa nekdanje Jugoslavije dvanajst let drugi največji čebelar po številu družin, ki sem jih intenzivno prevajal zlasti na žajbljevo, smrekovo in hojevo pašo. V imenu ONS ter KIS in ČZS sem kot državni pospeševalec za tehnologijo in pridelovanje čebeljih pridelkov brez posebnega plačila opravil več kot tisoč predavanj in številne javne nastope, poleg tega pa sem napisal tudi številne prispevke za časopise, revije ter radijske in televizijske programe. Kljub temu menim, da od vsega tega ni bilo toliko koristi kot od 12 enomesečnih seminarjev teorije in praktičnih vaj, ki smo jih začeli v Komendi in nato izvedli na različnih območjih, če je bil za to izražen dovolj velik interes. Pri tem so sodelovali naši najboljši strokovnjaki in sodelavci ONS. Pri nas so me najbolj pozorno poslušali študenti in praktikanti ter tisti čebelarji, ki so imeli od poročanja ONS največ strokovne koristi. Številne je zelo motila moja neomajna vztrajnost pri preseganju zakoreninjene zastarele metode vzreje čebeljih družin v panjih s premajhno prostornino, pri preseganju prakse Preussove metode premeščanja in točenja medu iz zaleženih temnih satov, pri preseganju prepozne menjave satja in matic, prepoznega in neenotnega zatiranja varoj, prav posebej pa še moja vztrajnost pri preseganju prakse pičlega in prepoznega krmljenja čebeljih družin za zimo. Predaval sem tudi v Avstriji, Franciji, Angliji ter na Hrvaškem, Češkem in Slovaškem. Pozimi sem se zaradi številnih predavanj, ki so bila največkrat ob sobotah in nedeljah, počutil kot potujoči pevec ali dramski igralec, ki bo po tradiciji na koncu umrl osamljen in reven, ne da bi v praksi kaj posebnega premaknil na bolje.

Zaradi narave vašega dela ste morali veliko prepotovati. Koliko kilometrov ste prevozili na leto in v vsej karieri?

Terensko delo v ONS je zaradi vsakodnevnega napovedovanja medenja in poročanja trajalo cele dneve in tudi pozno v večer. Hvaležen sem sodelavcem službe, ker so mi s točnim poročanjem skrajšali marsikatero naporno pot. Svojevrstna umetnost je, kako s tako malo denarja in v presečišču

tolikih interesov organizirati in ohraniti dejavno tako kompleksno službo. Delovali smo kolektivno, kot uigran orkester, z leti pa sem bil vse manj »dirigent« in vse več »prva violina«. Velika slabost tega dela je veliko število prevoženih kilometrov in s tem povezane prometne razmere, spomladi pa nepredvidljivi in za zdravje škodljivi vremenski vplivi. Še največja problema sta prehrana in dolgotrajen delavnik, saj je opazovanje v gozdu najučinkovitejše zjutraj in proti večeru. Vsako leto sem prevozil 35 do 50 tisoč kilometrov, polovico od tega samo za napovedovanje medenja.

V zadnjih 40 letih je bilo v čebelarstvu s skupnimi močmi narejenega marsikaj (članstvo v Apimondii, preimenovanje v ČZS, zgraditev Čebelarskega centra Slovenije (ČCS), organizacija svetovnega kongresa Apimondia, izdaje knjig in še več). Na katere dosežke, pri katerih ste sodelovali s svojimi idejami in delom, ste najbolj ponosni?

Več kot štiri desetletja sem član ČZS in ob smrti postelji svojih mentorjev in nekaterih najboljših strokovnjakov sem obljubil zvestobo čebelarstvu in ČZS. Leta 1973 so me vključili v delo strokovnih komisij v čebelarski organizaciji, to pa me je še bolj spodbudilo k učenju. Nikoli se nisem postavljaj v ospredje ali si pripisoval kakršnih koli zaslug. V svoji skromni pojavnosti sem z množico drobnih del po svojih zmožnostih prispeval k razvoju. V sebi sem udril celovsko pripadnost in se veselil vsakega najmanjšega skupnega uspeha, še posebej zato, ker je bilo čebelarstvo v tistih letih v zelo slabem položaju. Izostril sem vizijo razvoja našega čebelarstva in v odločilnih trenutkih sem vodilnim večkrat dal pravo intonacijo. Večino tega so sposobnejši odlično izvedli. Skupni napredek je več kot očiten.

Najponosnejši sem na svoje sodelavce v opazovalni službi, saj nam je z najnižjimi možnimi stroški uspelo postaviti odličen servis, ki bo našemu čebelarstvu še zelo koristil. Ob tem sem daleč naokoli prvi, ki je dvajset let zapored z visoko mero točnosti napovedal vse medonosne in večino razvojnih paš za območje Slovenije.

Rad sem delal tudi zunaj svojih delovnih nalog, še posebej tedaj, kadar so se trdo soočali argumenti in nam ni šlo v prid. Bil sem pobudnik uvedbe članske kartice ČZS, ki je članom ponudila možnost popusta v čebelarskih trgovinah, pridružil pa sem se tudi naporom za uveljavljanje regijskih zvez in zgraditev ČCS. Dolga leta smo z velikimi težavami obnavljali kapelo na Lanšprežu. Po naročilu državnega vrha mi je uspelo v osmih dneh in sedmih nočeh konstruirati in vrhunsko izdelati popol-

noma opremljen in poslikan čebelnjak – ulnjak, ki je bil kot ekskluzivno darilo podarjen angleškemu dvoru, darilo pa je prevzel prestolonaslednik princ Charles. Naj mi oprostijo mojstri, delavci in slikar, ker sem v stiski s časom tako samega sebe kot njih priganjal kot črno živino. Ker sem za zgraditev ČCS in kapelice že drugič prispeval visok honorar, sem v svoji družini požel veliko nasprotovanje. Za sveže prepleskani novi Čebelarski center sem ČZS odstopil svoje originale skulptur naših čebelarških klasikov, sebi pa sem dal odliti nove primerke. Predlagal in utemeljil sem praznik slovenskih čebelarjev. Več kot desetletje sem iskal originalno Pollmanovo knjižico, ta dragoceni rojstni list kranjske čebelje rase, ki nam jo je v celoti šele zdaj srečno uspelo najti. Tako bomo za osrednji izvorni kraj naše čebelje rase lahko odmevno razglasili Podsmreko pri Višnji Gori. In še bi lahko našteval ... Bili so tudi porazi, a najbolj boleč je propad osnovne odbire za čisto raso čebel.

Z zadovoljstvom pa se bom vedno spominjal, kako sem v letu po osamosvojitvi na seji UO ČZS, na kateri smo iskali rešitve za težave tedanjega čebelarstva, predlagal takojšen izstop iz dolgotletne sence in zaprtosti ter usmeritev v razviti čebelarški svet, v katerem naj bi za prenavo našega čebelarstva navezali nove strokovne stike. Ker je bil predlog precej zgoden, sem skoraj pogorel, a sreča je bila, da me je skupaj s predsednikom ČZS g. Marjanom Skokom podprlo nekaj pomembnih članov, zato so postopno novo usmeritev vodstva sprejeli še drugi. Takrat smo zaradi pičlih sredstev le počasi napredovali iz težav. Prava daljnosežna poteza se je zgodila leta 1995, ko se je tudi mlada država že začela ozirati navzven. Na delovnem sestanku sem ministra dr. Jožeta Osterca prosil, naj nam odobri predstavitev na kongresu Apimondie v Švici. Po presoji argumentov nas je minister tako moralno kot tudi finančno podprl. Odšli smo kot dobro pripravljena čebelarška reprezentanca. Slovenski čebelarji smo se tedaj s svojo dejavnostjo prvič pokazali vsemu svetu in resnično presenetili. Tam smo končno spoznali, kaj v čebelarstvu smo, kam spadamo in kaj imamo kljub svoji majhnosti pokazati. Predvsem pa smo se v primerjavi z drugimi otesli kompleksa okolja in časa. Naš enoten in vsebinsko prepričljiv nastop so hvalili Avstrijci, Nemci, domačini in vodstvo Apimondie. Zato se mi je porodila zamisel, da moramo tak kongres čim prej pripraviti tudi v Ljubljani. Odgovorni so mi hitro povedali, da je to preveč ambiciozno, zadržek je bil tudi zaradi sredstev in propadle kandidature kongresa v Splitu. Tretje popoldne kongresa v Švici se je med obiskovalci pojavil ugleden par in



Foto: Franc Šivic

G. Zdešar med enim izmed številnih predavanj v naravi v Žirovnici

podrobno sem jima razkazal naš razstavni prostor. Predstavil sem jima tudi naše strokovne prispevke ter uspehe naših razstavljalcev. Na koncu obiska sta se navdušena gosta želela vpisati v knjigo vtisov, a je, žal, nismo imeli. Šele ob slovesu sta se predstavila kot veleposlanik naše države v Švici in njegova pomočnica. Hip pozneje sem ju že vprašal, ali bi država Slovenija podprla čebelarje pri izvedbi takega kongresa v Cankarjevem domu v Ljubljani. »To bi bila odlična promocija naše države, našega čebelarstva, naše kulture in naravnih lepote, zato Slovenija take prireditve zdaj zelo potrebuje. Pridobite podporo vašega ministrstva in ministrstva za kulturo ter se povežite z vodilnimi v turizmu, lobirajte. Jaz bom pa ta vaš uspeh opisal v svojem poročilu,« je ob slovesu svetoval veleposlanik g. Jeglič. V meni se je prižgal ogenj in zavedal sem se, da je možnost zdaj ali nikoli in da je sreča na strani pogumnih. Kot kak goreč aktivist sem nastopil z novimi argumenti in do večera mi je uspelo prepričati skoraj vse naše udeležence. Nagovoril sem državno sekretarko, da je za nas pridobila podporo na ministrstvu. Direktor Medexa je obljubil izdatno sponzorstvo. Do konca prireditve se je vse srečno izteklo in tudi naši vodilni so vse bolj začeli verjeti v kandidature in že sami lobirati. Večer pred koncem kongresa je predsednik g. Skok skical udeležence in podpisal na roke napisano prošnjo za kandidature organizacije kongresa Apimondia v Ljubljani. Ko je naslednje vodstvo ČZS uspelo premagati mednarodno konkurenco ter pridobilo pravice in odgovornost za organizacijo, je bilo že vsem v čebelarstvu jasno, da je to zgodovinska priložnost za prenavo našega čebelarstva. In ta priložnost se je z velikim trdom številnih zaslužnih in vseh v čebelarstvu ter ob znatni podpori oblasti zelo uspešno uresničila. Zato lahko ob svoji upokojitvi zapišem, kako lep je občutek, da sem lahko dolga leta po svojih zmožnostih v drobcih prispeval k tako koreniti prenavi našega čebelarstva in da



Foto: MB

G. Zdešar ob prejetju nagrade Petra Pavla Glavarja leta 2008 na 6. čebelarstem prazniku na Brdu pri Lukovici

sem pripadal tako uspešni čebelarski generaciji, v kateri je imela primeren delež tudi stroka. Po mojem prepričanju so skupna dejanja posameznikov in cele generacije čebelark in čebelarjev v zadnjih petintridesetih letih zgodovinsko primerljiva z uspešnim obdobjem na začetku 20. stol., ko so razvojni vzpon vodili Rojina, Žnideršič, Humek, Bukovec in drugi.

Dolgo časa ste požrtvovalno služili, kar kaže na vašo izjemno skrb za blaginjo slovenskega čebelarstva. Katero vaše sporočilo naj čebelarji ohranijo in vzamejo k srcu?

Čebelarstvu sem služil z vsem svojim žarom in ljubeznijo do te čudovite dejavnosti. Želim si, da bi naše čebelarstvo zmoglo pritiske zdajšnjega časa in na strokovno primernejši način redno oskrbovalo od najmanj 170.000 do največ 220.000 čebeljih družin čiste kranjske rase. Pri tem imam v mislih primeren opreševalni servis in dovolj pridelka za naše prebivalstvo, saj bo to zaradi odprtosti trga tudi najboljša obramba pred tujim medom. Prav tako upam, da bo naša stroka končno postala tudi uspešen servis pri zatiranju varoj in še posebej, da bodo naše čebelarke in čebelarji nove generacije čim prej prešli na vzrejo čebeljih družin v prostornejših nakladnih, Kirarjevih in trietažnih AŽ-panjih v čebelnjakih. Tako bo v gospodarskih družinah od 60.000 do 70.000 čebel in ne samo 40.000 do 50.000. To je odločilen korak k uspešnejšemu ohranjanju čebeljih družin v Sloveniji, pa tudi korak k nižji produkcijski ceni čebeljih pridelkov in k pragu donosnosti v našem čebelarstvu. Prav temu sem v svojem strokovnem delu namenjal največ naporov, a pravega strokovnega preskoka na tem področju, žal, ni bilo, zato nisem zadovoljen. Upam, da bo to uspešno mlajši generaciji strokovnih delavcev.

Ves čas dela ste imeli za sodelavca čebele. Kako je bilo delati z njimi?

Kljub številnim pikom in večkrat nenormalnim naporom sem s čebelami vedno lepo shajal. Moja vzornika sta P. P. Glavar in A. Janša. Imel sem tri čudovite mentorje, ki so dejali, da sem nadarjen za vzrejo čebel, saj da imam za to vztrajnost, roko in posluh. Čebele so me učile reda, dela in življenja. Z njimi sem se srečal že kot otrok, z njimi sem dozoreval in doživel del svoje življenjske sreče. Največ sem prezimil 660 družin, zdaj jih imam desetkrat manj. S čebelami sem si ekonomsko tudi precej pomagal, hkrati pa sem zamudil druge lepe življenjske priložnosti.

Menda pripravljate zajetno knjigo o čebeljih pašah?

Zdaj pospešeno urejam drugi del knjige Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje, ki mora po pričakovanju sodelavcev in javnosti vsebovati praktične odgovore in smernice za to in prihodnje obdobje. Mogoče bo prišlo na vrsto tudi končanje knjige Posebnosti naših paš in njihova izraba s kranjsko čebelo. Še prej bomo dodobra usposobili mojega naslednika, ki je bil izbran zelo pozno. Urediti si moram tudi lepši dom za upokojsko obdobje, saj v zadnjih letih na to nisem bil pozoren ...

Kaj boste počeli kot upokojenec? Za enega največjih čebelarskih strokovnjakov v Sloveniji se pač ne spodobi, da bi se kar umaknil iz dogajanj v naši čebelarski organizaciji.

V življenju sem vedno dajal prednost sposobnejšim, zato povsem zaupam mlajšim, izobraženim kadrom. Moj čas je potekel in nihče ni nezamenljiv. Veselil se bom nadgradnje našega dela z uspehi mlajših. Posebej se bom veselil spodobne življenjske poti svojih dveh otrok in morda bom doživel radostno negacijo negacije v svojih vnukih. Še naprej se bom izobraževal in bolj kot doslej, a z manj samote, ohranjal svoje zdravje in čebelaril. Veselim se prihodnjih ustvarjalnih let, kajti starost, če je zdravje, je tako lepa kot sončna jesen.

Dovolite, da se ob tej prelomnici zahvalim vsem, s katerimi sem sodeloval, za zaupanje, še posebej sodelavcem v ONS. Upam, da sem upravičil zaupanje MKGP kot naročnika in plačnika pogodbenih del, KIS kot izvajalca del, skrbnika pogodbe in nadzornika ter v ČZS kot podizvajalca del in predstavnika porabnika naših storitev. Vsem čebelarkam in čebelarjem želim zdravja in uspehov ter veliko radosti pri vzreji naših marljivih ljubljensk. Naj medi!

Pogovarjal se je: MB



Peter Pavel Glavar in njegovo mesto v slovenskem čebelarstvu

Janez Gregori

Konec minulega leta smo člani čebelarskih društev dobili v roke zbornik prispevkov, pripravljenih za mednarodni simpozij o Petru Pavlu Glavarju, ki je bil oktobra lani na Grmu pri Novem mestu. Zbornik je izdala in založila ČZS. Pri pregledu vsebine prispevkov, ki govorijo o Petru Pavlu Glavarju, se hitro vprašamo, kaj je pravzaprav tisto, zaradi česar mu je na strokovnem čebelarskem področju namenjena tolikšna pozornost. Med njegovimi velikimi zaslugami sta brez dvoma prevod in še v večji meri dopolnitev Janševe knjige »Pogovor o čebelnih rojih«, ki je bila po spletu nesrečnih naključij natisnjena šele leta 1976, ob 200. obletnici njenega nastanka. Sliko P. P. Glavarja kot čebelarskega strokovnjaka pa dopolnjujejo še nekatera dejstva, na katera je treba opozoriti.

P. P. Glavar in Anton Janša sta bila sodobnika, doma razmeroma blizu drug drugega, eden na Breznici, drugi v Komendi – in pozneje na Lanšperžu. Ali sta se poznala, je takole na hitro težko reči in pravzaprav tudi ni pomembno. Pomembno pa je, da ju je usoda povezala takrat, ko je bilo to najpomembnejše. Včasih ju skušamo primerjati in se sprašujemo, delo katerega od njiju na čebelarskem področju je za Slovence pomembnejše. Vprašanje je nesmiselno, saj primerjava ne prenese kritične presoje. Janša je ustvarjal na Dunaju, v nemščini je napisal dve, za čebelarstvo temeljni knjigi, ki sta mu upravičeno prinesli svetovno slavo. Lahko pa domnevamo, da ga sodobniki v domovini, mogoče

z zelo redkimi izjemami, sploh niso poznali. Nasprotno je bil P. P. Glavar po svojih delih znan in čaščen v domovini, niso pa ga poznali v tujini. To sicer ne drži povsem, saj so ga kljub vsemu poznali tam, kjer je bilo najpomembnejše – na dunajskem dvoru. In kako se je to zgodilo?

Januarja 1768 je Nižjeavstrijska ekonomska družba poslala cesarici Mariji Tereziji »Predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah (Vorschläge zur Verbesserung der Bienenzucht in den Kays. Königl. Erbländeren)«. Vlada je ta »Predlog« poslala v presojo odborom kmetijskih družb, med drugim tudi Kmetijski družbi v Ljubljani, ta pa ga je prejela 24. februarja 1768. V njem so bila številna priporočila, kako naj čebelarji ravnajo, da bi izboljšali svoj način čebelarjenja – če povzamemo v enem stavku. Kmetijska družba je »Predlog« posredovala svojemu članu Petru Pavlu Glavarju, tedanjemu lanšperškemu gospodu in naprednemu velečebelarju in ga prosila, da napiše odgovor. Glavar se je lotil dela in 7. julija 1768 izročil Kmetijski družbi svoje obširno, v nemščini napisano znamenito poročilo »Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah (Vorschlag-Beantwortung zur Verbesserung der Bienen-Zucht in denen kays. köni-gl. Erbländeren)«. V njem je natančno opisal, kako so takrat čebelarili na Kranjskem, in tudi vse, kar je bilo tedaj znanega o življenju čebel. Še več. Nekatero trditve, navedene v »Predlogu«, je ovrgel kot slabe in pojasnil, kako je mogoče stvari narediti bolje, nekatere druge pa je precej dopolnil. Če pomislimo, da so »Predlog« verjetno napisali takratni vrhunski poznavalci čebel in čebelarjenja, lahko sklepamo, da je bila v 18. stol. čebelarska stroka na Kranjskem na precej višji ravni kot drugod v Avstriji. Prevod celotnega Glavarjevega »Odgovora« je objavljen v spodaj navedeni knjigi, na straneh 11–38.

Leta 1766, ko se je Anton Janša, tedaj neznan mladenič, željan učenja likovnih umetnosti, skupaj z bratom Lovrom odpravil na Dunaj, je bil vodilni čebelarski strokovnjak tedanje Avstrije v Srbskih Lužicah pri Löbauu rojeni Adam Gottlieb Schirach. Bil je nesporna avtoriteta, znan po vsem čebelarskem svetu. Med drugim je napisal približno 20 čebelarskih knjig. Že marca leta 1769 ga je Nižjeavstrijska ekonomska družba prosila, naj ji priskrbi dva tamkajšnja čebelarska mojstra, ki bi ju družba sprejela



»Odgovor« Kmetijske družbe, ki ga je napisal P. P. Glavar

v službo. Poganja s Schirachom so še trajala, ko se je v začetku maja 1769, ko se je pri ravnatelju družbe oglašil Anton Janša – in bil sprejet v službo. Odločitev je bila pravzaprav osupljiva, nanjo je moralo vplivati nekaj odločilnega. Tak potek dogodkov si je mogoče pojasniti samo s tem, da so morali biti na Dunaju dobro obveščeni o visoki strokovni ravni čebelarstva na Kranjskem. Te informacije so lahko dobili samo v obširnem Glavarjevem »Odgovoru«, ki ga je ljubljanska Kmetijska družba skoraj gotovo poslala na Dunaj v drugi polovici leta 1768. Tako ni zgolj naključje, da so za učitelja izbrali kranjskega čebelarja Antona Janšo. Domnevamo lahko, da je Janševo kandidaturo podprl tudi sam Schirach. V svoji knjigi »Bavarski čebelarski mojster ali jasno navodilo za čebelarjenje« iz leta 1770 je Janševo imenovanje pospremil z besedami: »Tujci, ki imajo

od svojih čebel tako velike koristi, morajo postati naši učitelji.« Podrobne informacije o tem, kako uspešno čebelarijo na Kranjskem, je Schirach lahko dobil samo v Glavarjevem »Odgovoru«.

S svojim odličnim poznavanjem čebel in naprednega čebelarjenja je torej Peter Pavel Glavar Antonu Janši tlakoval uspešno strokovno pot na Dunaju. Njegova zasluga je, da so za prvega učitelja čebelarstva na dunajskem dvoru – in pravzaprav na vsem svetu – izbrali neznanega kranjskega mladeniča. In ni jim bilo žal! Škoda le, da se je Janševa življenjska pot končala že pri 39 letih, leta 1773. Istega leta je umrl tudi Schirach. ■

Vir:
Mihelič, S. (1934): Anton Janša, slovenski čebelar. Čebelarско društvo za Slovenijo v Ljubljani, 163 strani.

ČEBELARSKI TURIZEM

Medvedova dežela medu

Novembra lani je bil za Čebelarstvo Medved veliki praznik, saj smo našo dejavnost nadgradili še s čebelarskim turizmom. Ob tej priložnosti naj se še posebej zahvalim g. Boštjanu Noču, ki je bil slavnostni govornik ob tem prijetnem dogodku in županu Jožetu Murku, seveda pa tudi pevcem, mojim stanovskim kolegom čebelarjem in vsem drugim, ki so se udeležili te slovesnosti.

Predstavimo se lahko kot čebelarska družina z dolgotrajno tradicijo, saj v naši družini čebelarimo že več kot sto let. Naši predniki so čebelarili predvsem zato, da so imeli pri hiši med, moj oče pa že približno 45 let čebelari z več kot sto panji. Ko sem pred leti odšel k enemu večjih čebelarjev v Avstriji na prakso, sem se tudi sam odločil, da se bom poklicno ukvarjal s čebelarstvom. Ustanovil sem podjetje Čebelarstvo medicinarstvo Damjan Medved, s. p. Zdaj se ukvarjamo s čebelami, z medicinarstvom, lectom, darilnim programom, od predlani izdelujemo tudi

medeni sladoled, nedavno pa smo se začeli ukvarjati še s čebelarskim turizmom. Goste privabljam z vabilom v deželo medu, medenjakov, medenih pijač, lecta in sladoleda, ki jih je mogoče tudi pokušati in o njih izvedeti kakšen koristen nasvet.

Damjan Medved



Prodajalna naših izdelkov

Foto: Damjan Medved

Trgovina **ČEBELARNA**
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kepic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa po vnaprjelnem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarska oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darilni izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarska literatura

Radgonski čebelarji vključeni v ekološki projekt

Vodstvo VZ Manko Golar Gornja Radgona in koordinator za vrtce g. Dane Katalinič sta čebelarje ČD Peter Dajnko Gornja Radgona povabila k sodelovanju, mi pa smo vabilo seveda z veseljem sprejeli, saj društvo že dalj časa uspešno sodeluje z vrtcem. Predsednica društva ga. Marija Korošec je čebelarja Draga Horvata prosila, naj skrbi za stalno koordinacijo med društvom in vrtcem, hkrati pa izvaja še druge dejavnosti, o katerih se dogovorijo z vodstvom vrtca, še zlasti tiste, ki so povezane s sodelovanjem v ekološkem projektu z naslovom »Vse v skupnem krogu: čebela – cvet – med – sad – človek«.

Tako so za otroke iz vrtčevskega oddelka v Črešnjevcih že pred časom organizirali obisk čebelnjaka. Otroci so si ogledali, kje in kako živijo čebelice ter kako čebelar skrbi zanje. V začetku decembra 2009 so čebelarji ČD Peter Dajnko kar dvakrat obiskali otroke v vrtcu. Najprej v okviru vseslovenske čebelarke akcije »medeni zajtrk«, potem pa je otroke obiskal še čebelar in jim predstavil čebele, čebelje pridelke (predvsem med), življenje čebel v panjih in njihovo koristnost v naravi. Poglavitni cilj teh obiskov je predvsem naša pomoč pridelnic in prizadevnim vzgojiteljicam pri spoznavanju otrok s čebelo, tako da jo vzljubijo kot zelo koristno, pridno in tudi ogroženo žuželko. V društvu prav tako skrbijo, da imajo vzgojiteljice pri svojem delu na voljo tudi potrebna sredstva, kot so poljudna čebelarska literatura, različne fotografije iz življenja čebel, zgibanke ter različna manjša in lažja čebelarska orodja, opremo in druge čebelarke pripomočke ter izdelke.

Radgonski čebelarji si zelo prizadevamo, da bi otroci spoznali čebelo in do nje vzpostavili odgovoren odnos, saj bodo na ta način iz danes in še

bolj jutri, ko bodo odrasli, postali njeni zaščitniki in odgovorni skrbniki varovanja okolja. Čebelarji ČD Peter Dajnko se zavedamo, da potrebujemo zaveznike pri ohranjanju narave in čebele. Ker ni boljših zaveznikov, kot so ozaveščeni mladi, smo člani društva veseli ter ponosni, da imamo možnost sodelovati pri tem nadvse zahtevnem, odgovornem in pomembnem projektu. Zato se bomo potrudili, da bo koristnost tega projekta dolgoročno kar največja. Radgonski čebelarji se zavedamo svoje odgovornosti in poslanstva, ki nam ga nalagata izročilo in bogata zapuščina našega rojaka Petra Dajnka, pisca prve v slovenskem jeziku napisane in izdane knjige o čebelarjenju – ČELARSTVA iz leta 1831, prav tako pa tudi izročila radgonskega pesnika Manka Golarja, po katerem je poimenovan VZ Gornja Radgona.

Drago Horvat



Foto: Mateja Vrbanjak

Čebelar Drago Horvat otrokom predstavlja čebelo in njeno koristnost, pa tudi, kje in kako čebela živi, ter čebelje pridelke.

Ajda

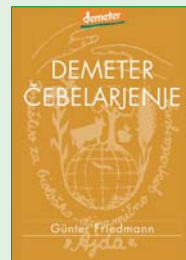
Cena priročnika oz. brošure skupaj s poštino in DDV je **7,00 EUR**.
Založba AJDA
Tel.: 01/754 07 43

Setveni priročnik Marije in Matthiasa Thuna

navaja dneve, ob katerih delo s čebelami spodbuja nego zalege in krepitev čebeljih družin, dneve, ob katerih delo s čebelami spodbuja k nabiranju medu, in dneve, ko delo s čebelami spodbuja graditev satovja. Delo s čebelami v skladu s kozmičnimi energijami je preprosta in učinkovita metoda za izboljšanje zdravja čebel in kakovosti pridelanega medu.



Günter Friedmann je največji ekološki čebelar v Evropi. Je eden izmed pionirjev ekološkega čebelarjenja, ki čebelarji po metodi Demeter. V brošuri Demeter čebelarjenje smo strnili vsebino tridnevnega seminarja, ki je za slovenske čebelarje potekal na Brdu pri Lukovici, ter Smernice za pridobivanje svetovne blagovne znamke Demeter. Med z označbo Demeter dosega na trgu občutno višjo ceno.



Praznovali smo stoletnico ČD Trebnje

Priprave na praznovanje stoletnice organizirana čebelarstva v Trebnjem so potekale že precej pred prireditvijo. Leta 2008 smo obnovili Glavarjev kozolec in vodnjak, maja 2009 pa smo uredili tudi notranjost kapele Petra Pavla Glavarja in jo opremili s svetili. Čebelarji in dijaki Kmetijske šole Grm Novo mesto so se v velikem številu udeleževali delovnih akcij čiščenja zaraščenih površin in urejanja okolice. Tudi za okrasitev prireditve je poskrbela Kmetijska šola Grm. Čebelarji ČD Trebnje smo v kapeli postavili zanimivo razstavo starih čebelarskih eksponatov, z razstavo svojih del o čebelarstvu pa so jo popestrili še trebanjski osnovnošolci in dijaki kmetijske šole.

Lanšprež je obiskovalce pričakal lepo urejen, pa tudi vreme nam je bilo naklonjeno, saj je bil kljub slabi napovedi sončen jesenski dan.

Na prireditvi ob stoletnici delovanja ČD Trebnje – pripravili smo jo 17. oktobra 2009 – se je zbralo veliko čebelarjev, praznovanje pa je počastilo tudi 18 praporov slovenskih čebelarskih društev. Najbolj smo bili veseli prekmurskih čebelarjev, ki so na prireditvi pripeljali medeno kraljico go. Natašo Bukovec.

Prireditve se je začela s slovesnim prihodom praporščakov na prireditveni prostor. Sledila je čebelarska himna. Kulturno-umetniški program, v okviru katerega so nastopili učenci Osnovne šole Mirna, pevski zbor Zagriški fantje, Čateški vinogradniški zbor in harmonikar, je vodila ga. Barica Kraljevski. Ob napovedih nastopajočih je predstavila tudi publikacijo, ki smo jo izdali ob jubileju našega društva.

Zaslужnim čebelarjem smo podelili priznanja in odličja Antona Janše III. in II. stopnje. Predsednik ČZS g. Boštjan Noč je pozdravil vse obiskovalce, čestital društvu ob visokem jubileju ter ČD Trebnje podelil najvišje čebelarsko priznanje, odličje Antona Janše I. stopnje. Predsednik Regijske zveze društev



Foto: Vida Koželj

Petra Pavla Glavarja g. Marko Hrastelj je predsedniku ČD Trebnje g. Antonu Koželju podelil priznanje Petra Pavla Glavarja za plemenitost ter žlahtnost pri ohranjanju čebelarske in kulturne dediščine na Lanšprežu. Čebelarje je pozdravil tudi župan občine Trebnje g. Alojz Kastelic in društvu čestital za visoki jubilej.

V počastitev stoletnice društva smo izdali publikacijo z naslovom Čebelarstvo v dolini Temenice in Mirne skozi stoletja. V njej smo predstavili pomembne čebelarje, čebelarsko kroniko in Lanšprež s kapelo, v kateri počiva Peter Pavel Glavar. Iskreno se zahvaljujemo vsem donatorjem, ki so nam omogočili izdajo knjige in praznovanje visokega jubileja.

Veseli smo bili tudi, da so Lanšprež obiskali številni čebelarji ter si ogledali ta veličasten spomenik oz. kapelo Petra Pavla Glavarja, ki je ponos vseh slovenskih čebelarjev in je edinstvena v Evropi.

Zahvaljujemo se vsem obiskovalcem prireditve in jih vabimo, naj še kdaj obišejo Lanšprež in s seboj pripeljejo tudi svoje prijatelje.

Vida Koželj

DOGODKI IN OBVESTILA

Dejavni belokranjski čebelarji II. del

Naslov projekta, ki smo ga zasnovali na dozdajšnjem uspešnem delu čebelarjev, je »Pilotni projekt testiranja čistosti avtohtone pasme kranjske sivke (*Apis mellifera carnica*)«. S tem projektom smo se spomladi prijavili za sredstva LEADER in Lokalnih akcijskih skupin (LAS) Dolenjske in Bele krajine. V tovrstnih projektih je financiranje zastavljeno tako, da je treba denar najprej založiti in šele potem uveljavljati zahtevke. Ta projekt je vreden

nekaj več kot devetdeset tisočakov, toliko denarja pa zveza, kakršna je naša, nima, zato smo morali občine oz. župane prepričati, da nam priskočijo na pomoč in založijo potreben denar. Ker pri vodstvih naših občin veljamo za preizkušene in zanesljive partnerje, smo bili uspešni tudi pri tem.

Najbrž čebelarjem ni treba posebej razlagati, kako je s čistostjo kranjske v Sloveniji. Velikokrat doslej so s prstom kazali prav Belokranjce, češ

da imamo precej rumeno obarvanih čebel. Da bi izboljšali čistost kranjice smo pred leti začeli v odmaknjenih Ponikvah v Kočevskem rogu graditi plemenilno postajo, ki naj bi poskrbela, da bodo imeli naši čebelarji na voljo dovolj kakovostnega plemenskega materiala za svoje čebelnjake. A glej ga zlomka, kmalu smo ugotovili, da vzreja matic v odmaknjenem kraju ni prav poceni in da bodo zato matice kljub svoji odlični kakovosti predrage za naše čebelarje. Seveda s projektom ne bomo odpravili teh težav, želimo pa ugotoviti, kakšno je pravzaprav stanje glede čistosti pasme, tako da bomo vedeli, kje bo nujno zagotoviti čisti plemenski material. Hkrati bomo s testiranjem in raziskovanjem ekotipa čebel na območju Bele krajine ugotovili, kje lahko črpamo genski material za obnovo trotarjev na plemenilni postaji. Pravzaprav gre za projekt vzpostavitve prve testne postaje v državi. Te postaje so sicer opredeljene v zakonodaji, vendar nikakor niso zaživele, ker je treba celoten sistem nekoliko prilagoditi novim razmeram.

Kakor koli že, Belokranjci se nismo ustrašili izziva. Skupaj z izbrano strokovno ustanovo – Kmetijskim inštitutom Slovenije – smo določili naloge in cilje, ki jih želimo doseči. Na hitro smo morali pripraviti razpise za izbiro dobavitelja potrebne opreme za testiranje. Pred objavo javnega poziva za izbiro čebelarjev, ki naj bi bili vključeni v izvedbo testiranja, smo izvedli tri animacijska srečanja, na katerih smo čebelarje obvestili o vsebini in namenu projekta ter o možnostih za vključitev v njegovo izvajanje. Po končanem pozivu je bilo izbranih 15 čebelarjev s 500 čebeljimi družinami. ČD Metlika in ČD Črnomelj sta prispevali čebelarje, ČD Semič pa skupino štirih vzrejvalcev, ki delajo na plemenilni postaji. Imenovali smo tudi vodjo testne postaje. Temu je sledilo obdobje priprav na testiranje z izbranimi izvajalci. Za ta namen smo izvedli celo vrsto izobraževanj o izvajanju testiranja in pomenu matice v čebelji družini, pa tudi delavnice o označevanju matic in načinih dodajanja matice. S tem smo želeli zagotoviti čim boljši sprejem matic, ki smo jih dali čebelarjem v testiranje. Za ta namen smo lani zagotovili 100 rodovniških matic in čebelarji so z njimi zamenjali matice z neustreznimi morfološkimi značilnostmi.

Vse čebelarje smo opremili tudi s potrebnim materialom za testiranje. Tako so dobili testne vložke za varoje, tehtnice, posode za tehtanje in prenos satja, vse do pribora za označevanje matic. Priskrbeli smo jim tudi vso potrebno opremo za umetno oprашevanje matic in spremljanje kakovosti vzrejenih matic. Zmoglјivosti namestitve na plemenilni postaji Rog - Ponikve smo povečali za 68 plemenilnikov. Ti morajo biti zaradi medveda zaščiteni v posebnih kletkah.



Foto: Stane Plut

Belokranjski čebelarji na češkem Čebelarskem inštitutu v Dolu. Veliko drobnih malenkosti, ki jih izveš ali vidiš pri drugih ti lahko močno olajša delo. Na obisku v Dolu in pri g. Jaroslavu Havlinu je bilo takih koristnih »malenkosti« izredno veliko.

Posebno pozornost smo namenili kakovostni vzreji matic in iskanju kakovostnega vzrejnega materiala. Ko so čebelarji prejeli opremo za umetno oprашevanje matic, so v KIS-u zanje pripravili teoretično in praktično usposabljanje za zbiranje semen trotoev in umetno oprашevanje matic. Na svoji opremi pa smo izvedli umetno oprășitev 16 matic ter jih dodali v testne družine, v katerih zdaj spremljamo njihove lastnosti.

Za ugotavljanje čistosti smo izdelali načrt vzorčenja za gensko in morfološko testiranje čebel. Vzorčenje smo izvedli junija in julija 2009 na območju celotne Bele krajine, vendar glede na poseljenost s čebelami. Tako smo za genske analize zbrali 90 vzorcev čebel, za morfološke analize pa 48 vzorcev. Za gensko analizo je bilo treba odvzeti po eno čebelo; to smo shranili v posebno PVC-tubico, napolnjeno z alkoholom, vzorce pa so iz KIS-a poslali v analizo na Dansko. Za ugotavljanje morfoloških lastnosti pa smo iz družine odvzeli od 40 do 45 mlajših čebel. Vse vzorce je bilo treba vpisati v seznam z vsemi podatki o čebelarju in čebelnjaku. Ob vsakem obisku smo poleg pogovora s čebelarjem naredili tudi nekaj fotografij čebelnjaka in satov, iz katerih je bil odvzet vzorec, ter izmerili položaj GPS.

Pri nabiranju vzorcev smo se izognili območjem oz. čebelarjem, pri katerih je bila v tem ali prejšnjem letu odkrita huda gniloba čebelje zalege, saj smo se želeli izogniti morebitnemu prenašanju povzročiteljev boleznih med čebelnjaki. Na obiskih pri čebelarjih smo ugotovili, da kar precejšnje število čebelarjev ne pozna morfoloških znakov kranjske čebele ali pa jim ne namenja dovolj pozornosti. Čebelarji sicer opazijo, če imajo čebele bolj obarvane zadke, teže pa opazijo čebele, ki imajo na zadkih rumene lise ali pike. Čebelarji še vedno verjamejo, da nekoliko

obarvane čebele prinesejo več medu, poleg tega pa je zamenjava matic z maticami čiste pasme povezana s stroški, ki so jih le redki pripravljene sprejeti.

Pri čebelarjih, ki so obiskovali ustrezna izobraževanja za vzrejevalce matic, pa je opaziti njihovo načrtno delo. Čeprav tega dela kot vzrejevalci ne opravljajo, matice za svoje potrebe odbirajo in vzrejajo iz najboljših družin z ustreznimi pasemskimi lastnostmi.

Ob vsakem obisku smo se s čebelarjem pogovorili o opažanjih v njegovem čebelnjaku, ga po potrebi poučili o opazovanju obarvanosti zadkov čebel, mu pokazali primere obarvanih zadkov in razložili pomembnost vzrejanja čiste avtohtone pasme kranjske čebele.

Kot vodja testne postaje sem bil seveda odgovoren za številne dejavnosti. Med drugim sem v 48 čebeljih družinah izvedel tudi meritve kubitalnega indeksa, ob pripravi kril za meritve pa sem pregledal tudi obarvanost zadkov čebel.

Konec junija smo se odpravili na strokovno ekskurzijo na Češko. Obiskali smo vzrejevalca matic v okolici Brna, Čebelarski inštitut v Dolu in slovenskim čebelarjem zelo znanega češkega čebelarja in vzrejevalca matic Jaroslava Havlino. V Dolu smo si podrobno ogledali umetno oprашevanje matic in spoznali kar nekaj zanimivosti in tehnoloških rešitev s tega področja.

Posebno poglavje pa je bil obisk pri gospodu Havlini, ki čebelarji in vzreja matice kranjske čebele iz Slovenije. Podrobno nam je pokazal svoj vzrejni čebelnjak in način dela, ki temelji predvsem na umetni oprášitvi matic. S temi maticami dosega izjemne rezultate in čebelarji jih dobesedno razgrabijo, ne glede na to, da so občutno dražje od naravno oprášenih matic. Svetoval nam je, naj tudi v Sloveniji čim prej začnemo izvajati umetno opráševanje matic, če želimo ohraniti čisto linijo kranjske z vsemi njenimi dobrimi lastnostmi. Ob

predstavitvi rezultatov, ki jih dosegajo njegove matice, se je pri naših čebelarjih razblinil mit o boljših donosih nekoliko obarvanih čebel. Seveda bi o tem obisku lahko napisal še veliko zanimivih stvari, a o tem morda kdaj drugič. Smo pa vse skupaj posneli in shranili na zgoščenko. V okviru obiska smo obiskali tudi Čebelarsko zvezo Češke. Naša delegacija je češkim gostiteljem predstavila namen našega obiska in ČZS. Seveda smo ob tej priložnosti naše gostitelje povabili na letošnji Forum o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov. Ob tem se nam je pridružil tudi veleposlanik RS na Češkem mag. Franci But ter s tem postavil piko na i našemu obisku pri stanovskih kolegih.

Ko smo analizirali našo strokovno ekskurzijo, smo ugotovili, da so bili udeleženci zelo zadovoljni s tem, kar smo videli in kar smo se naučili. Predvsem se lahko zamislimo nad tem, da je naša kranjska veliko bolj spoštovana in cenjena drugod kot pa v deželi, iz katere izhaja. Prav tako smo se prepričali o pravilnosti naše odločitve, da se lotimo umetnega opráševanja, čeprav tega ne bomo počeli iz komercialnih razlogov, temveč zato, da bomo na ta način še izboljšali vzrejni material za nadaljnjo vzrejo na izolirani plemenilni postaji.

Znova nas čakajo izobraževanja in analize rezultatov. Posebej nestrpnost čakamo rezultate iz Danske, saj bodo ti dopolnili naše in dali popolno sliko stanja čistosti pasme v Beli krajini. Na njihovi podlagi bomo zastavili tudi naše delo v drugem letu testiranja. Do končanja projekta oz. do končnih rezultatov nas torej čaka še eno leto dela.

Vendar pa naše delo s tem še ne bo končano, saj bodo dobljeni rezultati dobro izhodišče za prihodnje dejavnosti. Predvideno je tudi, da se bo projekt nadaljeval na Dolenjskem, Kočevskem in v Posavju, seveda če bodo čebelarji izrazili pripravljenost za delo in če bodo pridobili partnerje v lokalnih skupnostih.

Stane Plut

Knjiga o Kirarjevem panju

Čebelarska zveza društev Maribor je januarja 2010 izdala knjigo z naslovom »Kirarjev panj in čebelarjenje z njim«. Delo več avtorjev obsega nekaj manj kot sto strani. Pisci opisujejo Kirarjev panj in njegove različice, tehnologijo čebelarjenja v Kirarjevem panju ter pregled čebelarskega leta s Kirarjevimi panji (Ivan Flac, Janez Brvar, Zoran Zidarč, Ivan Bračko, Vlado Pušnik, Jože Bauman in Stane Sajevec). Knjiga je izšla v nakladi 3000 izvodov in jo lahko naročite pri ČZD Maribor, v Čebelarskem centru Maribor in v Čebelarni v Čebelarskem centru na Lukovici. Cena knjige je 7 EUR.



Avgust Gril – čebelarški svetovljan

V svojem plodovitem življenju je 73-letni g. Avgust Gril, ki čebelarji že od sedmega leta svoje starosti, veliko prispeval tudi k razvoju slovenskega čebelarstva. V prejšnjih mandatih je bil med drugim tudi podpredsednik ČZS, poleg tega pa je bil ves čas dejavno vključen tudi v graditev Čebelarškega centra Slovenije. Zaradi njegovega vpogleda v stanje in delovanje slovenskega čebelarstva, ki je pri g. Grilu zaradi njegovih povezav s čebelarji v tujini nadgrajeno še z evropsko dimenzijo, smo ga povprašali o njegovem mnenju o delovanju ČZS.

G. Gril, kako kot nekdanji podpredsednik ČZS ocenjujete delovanje naše osrednje čebelarške organizacije v zadnjem obdobju?

V uvodu bi rad povedal, da je bil moj prvi predsednik Valentin Benedičič tudi moj vzornik. Njegova prizadevanja za razvoj čebelarstva in poti, ki jih je pri tem ubral, so bili zame vir intenzivnega učenja. Znano je, da »kdor dela, ta tudi greši«, poleg tega tistim, ki radi delajo, pogosto mečejo polena pod noge. Tudi Benedičič je bil delaven, dober predsednik, zato sem ga podpiral in mu pomagal. V obdobju, ko so ga nasledili drugi predsedniki, so se sicer pojavili novi problemi, predvsem nove čebelje bolezni in trženje medu, vendar za nikogar nisem imel občutka, da bi bil pravi človek na pravem mestu, čeprav so se vsi trudili po svojih močeh in si gotovo zaslužijo našo zahvalo. Prepričan sem, da je treba priložnost ponuditi mladim, zato sem za predsednika ČZS predlagal g. Boštjana Noča. Starejši imajo sicer modrost za vodenje, mlajša generacija pa ima voljo za delo in je vajena dela v spreminjajočem se svetu. Opažam, da je ČZS v zadnjem času začela delovati drugače, da so bili narejeni koraki naprej. Dandanes so dosežki ČZS opazni celo v Evropi.

Kakšno je po vašem mnenju zdajšnje stanje v slovenskem čebelarstvu in kateri so poglavitni problemi?

Moti me starostna struktura, saj je med čebelarji premalo mladih. V sodobnem času večje materialne preskrbljenosti mlajša generacija ne kaže dovolj interesa za čebelarjenje.

Druga stvar je, da dolgo časa nismo verjeli, da imamo v Sloveniji najboljši med v Evropi. To mi je reklo že več prijateljev čebelarjev iz tujine. Kakovosten med je naše skupno privilegirano bogastvo, ki nam ga je dal Bog. To, kar imamo, je treba ohraniti, treba pa se je še bolje organizirati. Kot kaže, smo glede ureditve trženja zdaj na dobri poti. Imamo blagovno znamko, ki jo moramo izkoristiti. Žal pa nimamo za-

dostnih količin medu. Kljub temu menim, da količine ni dobro povečati na račun manjše kakovosti, kot to počnejo nekateri čebelarji. Dobra poteza je tudi uvedba nove embalaže za med.

V boju z varozo bo za obvladovanje težav nujna strokovnost. Čebelariti moramo z ljubeznijo in znanjem. Dobro je, da so politika, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, VURS in druge institucije spoznale pomembnost čebelarstva v Sloveniji. Prepričan sem, da bomo v prihodnje dobro čebelarili in tržili naš med. To nam bo uspelo prek društvene povezanosti in dobrih kadrov v društvih, zato imamo perspektivo.

Kakšna je razvitost slovenskega čebelarstva v primerjavi s čebelarstvi v sosednjih državah?

Vedno sem razmišljal, da imajo drugod po svetu predvsem večja čebelarstva, kot pri nas npr. Pislak. Nekaj takih sicer je, vendar imajo tudi drugod glavno vlogo manjši čebelarji, ki imajo svoje čebele na podeželju in s tem zagotavljajo enakomerno opravevanje. Pri nas so razmere podobne kot na Tirolskem, Bavarskem ali v Avstriji. Tako kot pri nas imajo tudi tam cerkvice po hribovskih in čebelnjake po vaseh. Vendar pa v tujini manjka značilnega intimnega čebelarškega ozračja, kakršno je pri nas, npr. panjske končnice. Mi čebelarimo bolj čustveno, drugod pa bolj preračunljivo. Morda nas bosta vedno večja naglica in potreba po prihranku časa bolj usmerila v čebelarjenje z nakladnimi panjskimi sistemi. Z veseljem pa ugotavljam, da slovensko čebelarstvo nima razloga za kompleks manjvrednosti. Tisti, ki so spoznali naše dosežke in organiziranost, pravijo: »Mi se lahko pri njih učimo, ne pa nasprotno.«

Pogovarjal se je: MB



Foto: MB

Čebelarji ČD Henrik Peternel Celje na izletu

Tokrat smo se čebelarji na naš tradicionalni strokovni izlet odpravili prek Maribora in Gornje Radgone na avstrijsko Štajersko. Obiskali smo čebelarstvo Hödl, v katerem se ukvarjajo s kakovostno pridelavo voska in z izdelovanjem satnic. Svoj vosek lahko pripeljete ali pošljete po pošti in iz njega bodo – tudi ob vaši navzočnosti, če boste tako želeli – izdelali satnice po vaši želji. Najmanjša možna količina voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov. Imajo tudi biosatnice s certifikatom dr. Klaus Wallnerja z Univerze Hohenheim.

Po napornem dopoldnevu smo se odpravili na turistično kmetijo Breznik v Cerkvjenjaku. Takoj so nas prevzeli prijaznost družine Breznik, okolica kmetije, njihova vinska klet in okusno kosilo. Po kosilu smo se odpravili k čebelarju Hauzerju, ki je ustanovitelj in zdajšnji predsednik ČD Cerkvjenjak. Povabil nas je na ogled čebelarskega muzeja v ustanavljanju ter na ogled zbirke starih čebeljakov in starega čebelarskega orodja. Gospod Jože Hauzer je leta 1998 zbral in v samozaložbi izdal zbrana dela Ivana Jurančiča.

Pot nas je nato vodila naprej do edinega mlina na veter na Slovenskem, ki stoji v Stari gori, ter na ogled etnološke zbirke in cerkve Svetega duha z bo-



Foto: Trajče Nikoloski

Izletniki pri Francu Becu

gato baročno notranjostjo. Pod vodstvom gospoda Hauzerja smo se odpravili še k velikemu čebelarju in vinogradniku Francu Becu. Čebelarji v 200 AŽ-panjih in je letos zelo zadovoljen s čebelarsko sezono. Za pokušino nam je ponudil tri različne vrste vina in vse so bile zelo dobre.

Vsem našim gostiteljem se še enkrat najlepše zahvaljujemo za prijetno druženje. Proti večeru smo se odpravili proti domu s prijetnim občutkom, da smo spoznali nekaj novega in še en lep košček slovenske zemlje z njenimi dobrosrčnimi ljudmi.

Trajče Nikoloski

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNICE

(05) 368 45 80, (05) 368 45 81

GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

-PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV

- CEDILA
- KADILNIKI
- ZAŠČITNA OPREMA
- PANJI IN OPREMA
- SATNICE
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

STEKLENA, PLASTIČNA, KARTONSKA, DARILNA EMBALAŽA, POKROVČKI

Kje smo
AC Ljubljana-N.Gorica, izvoz Selo
Obrtna cona Pod Batujami

-TOČILA

- OMETALNIKI
- STROJ ZA ODKRIVANJE SATOV
- KOMBINIRANA POSODA ZA ODPIRANJE SATOV IN KUHANJE VOŠČIN
- ČRPALKE
- MLIN ZA SLADKOR
- POSODE ZA MED...

ZBIRAMO NAROČILA ZA:

- INVERTNE SLADKORNE POGAČE
- SLADKORNE POGAČE
- SIRUP ZA ČEBELE
- SLADKOR

UGODNO

!AKCIJA PANJI!

AŽ 10S 98,00 €

AŽ 10S 3E 133,00 €

LR standard 69,50 €

OKVIRJI AŽ, LR, LIPOV LES: nezbiti 0,49 €

zbiti, lepljeni 0,66 €

ODKUPUJEMO VOSEK

AKCIJA TOČILO

SAMOOBRAČALNO 6S, MOTORNO, Z AVTOMATIKO:

- PROFESIONAL 1.820,00 €
- AMATER 1.540,00 €

URNIK:

pon-pet 8-16 h

sob 8-12 h

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

Po naročilu izdelava kontejnerjev in nadgradnja kamionov za prevoz čebel.

SLOVENSKA KAKOVOST

Akcije veljajo do razprodaje zalog.

Primorska se pripravlja na Forum o apiterapiji

Ena izmed postaj letošnjega Forumu o apiterapiji bo tudi Lipica, ki je po vsem svetu znana predvsem po svoji kobilarni, zibelki vseh lipicancev na svetu. Letos mineva 430 let od ustanovitve kobilarne, ki neguje tradicijo vzreje in selekcije konj čiste pasme. Za Lipico je značilna tudi nedotaknjena, slikovita pokrajina v čudovitem kraškem okolju s stoletnimi lipami in hrasti.

Prav v tej zeleni oazi bo potekal strokovni forum, ki bo povezoval dva sinonima: človeka in žival. Strokovni temi simpozija bosta »Čebelji pridelki v prehrani ljudi« in »Čebelji pridelki v prehrani in zdravstveni negi živali«.

Čebelarji ČD Sežana smo takoj, ko smo izvedeli, da bo del foruma potekal v Lipici, k sodelovanju povabili vsa primorska čebelarstva. Prepričani smo, da je svetovni dogodek, katerega priča bomo, idealna priložnost za promocijo države in pokrajine, prav tako pa tudi za promocijo nas čebelarjev. Žal, se na naš poziv niso odzvala vsa primorska društva, sodelovanje pa so nam zagotovili čebelarji ČD Sežana, ČD Koper, ČD Ilirska Bistrica in ČD Idrija. Ustanovili smo lokalni organizacijski odbor, ki bo skrbel, da bo prireditev potekala kolikor mogoče gladko.

Ob pisanju tega prispevka so priprave na forum že v polnem teku. Oblikovali smo okvirni scenarij prireditve, zdaj pa moramo uskladiti še finančno konstrukcijo. Kot vedno je želja veliko, sredstev pa malo.

Čebelarji bomo goste pričakali v četrtek, 30. septembra 2010. Na posestvu Kobilarne Lipica bomo postavili prireditveni prostor za festival čebelarstva. Ta dan bo namenjen upokojencem in širši javnosti. Na prireditvenem prostoru bodo potekala številna predavanja o apiterapiji, značilnostih čebeljih pridelkov in njihovi uporabi, pa tudi delavnice itd. Ob prireditvenem prostoru bomo postavili vrsto stojnic, na katerih bomo predstavljali čebelarstvo, kraje in ljudi. Izdelke in pridelke bo mogoče tudi pokušati in kupiti. Ob koncu dneva bomo s posebno dobrodošlico pozdravili udeležence strokovnega foruma.

V petek, 1. oktobra 2010, bo v prostorih Hotela Maestoso potekal strokovni simpozij. Na prireditvenem prostoru zunaj hotela se bo nadaljeval tudi festival čebelarstva. Za ta dan načrtujemo vrsto predavanj, degustacij in drugih dejavnosti, ki bodo potekale na prireditvenem prostoru. Vrhunec prireditve bo družabni večer, na katerem naj bi se



Foto: Internet

udeleženci simpozija srečali z domačimi čebelarji. Poskrbeli bomo, da bodo gostje naš kraj še dolgo ohranili v spominu. Organizatorji tudi pričakujemo, da bodo ravnatelji osnovnih in srednjih šol podprli zamisel o izvedbi naravoslovnega dne, tako da bi se tudi učenci in dijaki lahko udeležili festivala čebelarstva v Lipici.

Poleg dejavnosti, ki bodo potekale v Lipici, nameravamo čebelarji pripraviti tudi »dneve odprtih vrat«, podobno kot to počnejo vinarji. V sodelovanju s turističnimi društvi bomo v dneh foruma tujcem ponudili ogled kraških posebnosti, uživanje v neokrnjeni naravi, sprostitve in krepitev duha ter doživetje edinstvene in hkrati raznovrstne turistične ponudbe. Izjemno doživetje ponuja sprehod po skrivnostnem podzemnem svetu številnih kraških jam. Turisti bodo lahko obiskali prijetno gostilno, turistično kmetijo, vinoče ali osmice, ki bodo za goste na stečaj odprli svoja vrata.

Udeležencem bomo ponudili izlete po obalnih krajih, v Ilirsko Bistrico, Sežano in Idrijo, kjer bodo obiskali tudi čebelarstva.

Čebelarji se zavedamo, da je to za nas velika obveznost, po drugi strani pa tudi priložnost, da še enkrat več pokažemo svetu, kaj smo in kaj zmoremo. Lepo, zares lepo je bilo na Apimondii v Franciji slišati »Slovenija is the best« (Slovenija je najboljša). Ljudje še zdaj ne morejo pozabiti Apimondie 2003. Ko primerjajo druge Apimondie z našo, ugotovijo, da je bilo najlepše pri nas.

Primorski čebelarji si želimo, da bi bilo takih mnenj čim več tudi po letošnjem Forumu o apiterapiji.

Aleš Rodman, predsednik lokalnega odbora Lipica

Zbornik in simpozij o Antonu Žnideršiču

Ilirskobistriški čebelarji v sodelovanju s ČZS, JSSČ smo se s ponosom in veliko vnemo lotili priprav na izdajo strokovnega zbornika o življenju in delu našega velečebelarja Antona Žnideršiča.

Kmetovalec, čebelar in podjetnik Anton Žnideršič iz Ilirske Bistrice je bil osrednja osebnost slovenskega čebelarstva v prvi polovici 20. stoletja. Bil je ilirskobistriški župan, predsednik gasilskega in čebelarskega društva, član Sokolskega društva, izumitelj znanega AŽ-panja ... Leta 1901 je ustanovil opazovalno službo medenja, pozimi 1902/1903 pa skonstruiral svoj AŽ-panj in ga po preizkušanju leta 1907 predstavil čebelarski javnosti. Leta 1910 je izdal čebelarsko knjigo »Naš panj«.

V Ilirski Bistrici je ustanovil prvo Čebelarsko za drugo na Kranjskem, spodbudil pa je tudi ustanovitev Čebelarskega društva v Ilirski Bistrici leta 1907.

Zdajšnja podoba slovenskega čebelarstva v precejšnji meri temelji na izumu AŽ-panja ter prizadevanj tako njegovega avtorja kot prejšnjih generacij čebelarjev za napredek čebelarstva. Zdajšnje generacije

čebelarjev črpajo moč za svoje delo iz bogate preteklosti in se navdihujejo pri nekaterih izjemnih osebnostih, ki so v njej pustili neizbrisno sled, eden izmed njih pa je prav gotovo tudi Anton Žnideršič.

Zbornik smo si zamislili kot zbirko prispevkov 12 avtorjev, ki bodo predstavili življenje, delo in pomen Antona Žnideršiča za naš kraj. Osrednja tema bo AŽ-panj, saj so izpopolnitve tega panja skozi čas in njegova uporaba pri večini čebelarjev oblikovale slovensko čebelarstvo nasploh.

Strokovni zbornik bomo javnosti predstavili na simpoziju, ki bo 23. oktobra 2010 v samostanu šolskih sester De Notre Dame v Ilirski Bistrici. Vabljeni vsi slovenski čebelarji!

mag. Milena Urh, urednica zbornika



Foto: Arhiv ČD Ilirska Bistrica

Potrebe čebelarjev po svetovanju

Človekov organizem je v zimskem obdobju bolj občutljiv za različna obolenja in prehlade. Zaradi tega pozimi pogosteje posegamo po čebeljih pridelkih, kot so med, cvetni prah, propolis in matični mleček, in si z njimi lajšamo naše zdravstvene težave. Pri tem pa je izjemno pomembno, da uživamo čebelje pridelke iz okolja, v katerem živimo, saj tako v svoje telo ne vnašamo tujih snovi, s tem pa zmanjšujemo tudi možnost pojavnosti alergij. Za slovenske čebelarje je še kako pomembno, da skrbijo za kakovost in varnost na naših tleh pridelanega medu in drugih čebeljih pridelkov.

V okviru Javne svetovalne službe v čebelarstvu pri Čebelarski zvezi Slovenije po vsej državi deluje mreža čebelarskih preglednikov. Njihove dejavnosti so usmerjene v izvajanje splošnih preventivnih ukrepov in v osnovno odbiro v čebelarstvu, ki pripomore k ohranjanju avtohtone kranjske sivke.

Kadar se pri čebelarjih pojavi vprašanje, ki ga ne znajo rešiti sami, se posvetujejo s čebelarskim preglednikom iz svojega okoliša. Čebelarji začetniki se pogosto sprašujejo, kaj je treba v določenem času opraviti pri čebelah, pogosto pa ne vedo, koga naj prosijo za pomoč ali nasvet. Pregledniki so seveda na voljo tudi čebelarjem začetnikom pri reševanju njihovih problemov. Ob njihovi pomoči bodo

pri oskrbi svojih čebeljih družin kmalu postali samostojnejši.

Pregledniki so čebelarjem v pomoč tudi pri vzpostavljanju notranjega nadzora, saj smo čebelarji ne glede na to, v kolikšnem obsegu čebelarimo in kje prodajamo svoje čebelje pridelke, v skladu z zakonodajo dolžni zagotavljati notranji nadzor. V okviru interne kontrole čebelarski pregledniki opravijo tudi terensko analizo medu. Tako izvedejo senzorično analizo medu, ugotavljajo vsebnost vode v medu in izmerijo njegovo električno prevodnost (ta je čebelarjem v pomoč pri določanju izvora medu).

Poglavitne naloge preglednikov so torej obiskovanje čebelarjev in njihovih čebelnjakov, svetovanje čebelarjem pri pregledovanju čebeljih družin, ocenjevanju pravilnosti razvoja, živalnosti družin in izvajanje interne kontrole medu.

Zato, čebelarji, če se vam v čebelarstvu porajajo vprašanja, na katera si ne znate odgovoriti sami, poiščite odgovore pri preglednikih z vašega območja, saj vam bodo ti svetovali brezplačno.

Seznam preglednikov je objavljen spodaj in se še podaljšuje. Seznam vseh preglednikov bo objavljen tudi na spletni strani ČZS.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

| Okoliš | Priimek | Ime | Kontakt |
|---------------|----------------|-------------|-------------|
| Ljubljanski | Gosar | Franc | 030 604 001 |
| | Borštnik | Branko | 030 604 002 |
| | Božnar | Janko | 030 604 003 |
| | Cerk | Rudolf | 030 604 004 |
| | Knežič | Stanislav | 030 604 005 |
| | Koderman | Marjan | 030 604 006 |
| | Kolenc | Frančišek | 030 604 007 |
| | Marinko | Roman | 030 604 008 |
| | Mavec | Roman | 030 604 009 |
| | Novak | Jožef | 030 604 010 |
| | Pugelj | Jože | 030 604 012 |
| | Sivec | Marija | 030 604 013 |
| | Strmole | Alojzij | 030 604 014 |
| | Svetlin | Viktor | 030 604 015 |
| | Svetlin | Bernarda | 030 604 015 |
| | Šnajdar | Žarko | 030 604 017 |
| | Urankar | Dejan | 030 604 018 |
| | Gorenjski | Frelih | Jože |
| Knific | | Jože | 030 604 021 |
| Kokl | | Jožef | 030 604 022 |
| Luznar | | Janez | 030 604 023 |
| Mikuš | | Aleksander | 030 604 024 |
| Perčič | | Janez | 030 604 026 |
| Rozman | | Miha | 030 604 027 |
| Markič | | Janez | 030 604 028 |
| Primorski | Meglič | Milan | 030 604 092 |
| | Ozebek | Simon | 030 604 029 |
| | Rodman | Aleš | 030 604 030 |
| | Rupnik | Ciril | 030 604 031 |
| | Ružič | Slavko | 030 604 032 |
| | Sušl | Anton | 030 604 033 |
| | Žunko | Dušan | 030 604 034 |
| Obalno-kraški | Cernatič | Martin | 030 604 038 |
| | Atelšek | Ivan | 030 604 035 |
| | Babič | Klavdijo | 030 604 036 |
| | Benčič | Zdenko | 030 604 037 |
| | Logar | Jugoslav | 030 604 039 |
| | Roj | Stanislav | 030 604 040 |
| | Skrť | Branko | 030 604 041 |
| | Šabec | Zorko | 030 604 042 |
| Notranjski | Šavli | Danijel | 030 604 043 |
| | Trobec | Grozdan | 030 604 044 |
| | Car | Stanislav | 030 604 045 |
| | Cetina | Miroslav | 030 604 046 |
| | Konstantinovič | Zvone | 030 604 047 |
| | Leskovec | Miro | 030 604 050 |
| | Marinč | Jožef | 030 604 048 |
| Marinč | Helena | 030 604 049 | |

| Okoliš | Priimek | Ime | Kontakt |
|--------------|-------------|-------------|-------------|
| Dolenjski | Kobe | Franc | 030 604 051 |
| | Koželj | Anton | 030 604 052 |
| | Sajtl | Vinko | 030 604 053 |
| Zasavski | Bičanič | Karlo | 030 604 054 |
| | Otmār Brvar | Štefan | 030 604 055 |
| | Vozel | Janez | 030 604 056 |
| Posavski | Cemič | Jože | 030 604 057 |
| | Dolmovič | Edvard | 030 604 058 |
| | Hriberšek | Branko | 030 604 059 |
| Celjski | Babnik | Peter | 030 604 060 |
| | Čopar | Ivan | 030 604 061 |
| | Gradišnik | Gorazd | 030 604 062 |
| | Grm | Vili | 030 604 063 |
| | Jernej | Andrej | 030 604 064 |
| | Kokelj | Stane | 030 604 065 |
| | Kovačević | Ivana | 030 604 066 |
| | Kropivšek | Janez | 030 604 067 |
| | Podrižnik | Franc | 030 604 068 |
| Šolar | Franc | 030 604 069 | |
| Podravski | Cesar | Marko | 030 604 070 |
| | Čuš | Martin | 030 604 071 |
| | Kamplet | Mihael | 030 604 072 |
| | Lorenčič | Darko | 030 604 073 |
| | Mihelak | Srečko | 030 604 074 |
| | Pušnik | Vlado | 030 604 075 |
| | Šauperl | Tomaž | 030 604 076 |
| | Tomažič | Franc | 030 604 077 |
| | Leskovar | Matej | 030 604 078 |
| Iršič | Oktavijan | 030 604 079 | |
| Pomurski | Čontala | Jernej | 030 604 080 |
| | Madjar | Jakob | 030 604 081 |
| | Seršen | Milan | 030 604 082 |
| | Sinic | Avgust | 041 590 492 |
| | Tratnjek | Franc | 030 604 084 |
| | Koroški | Goričan | Janko |
| Linasi | | Vladimir | 030 604 086 |
| Praper | | Pavel | 030 604 087 |
| Proje | | Maksim | 030 604 088 |
| Tretjak | | Franc | 030 604 089 |
| Belo-krajski | Milinkovič | Dušan | 030 604 090 |
| | Veselič | Jožef | 030 604 091 |

KBZ in SMGO – kako naprej?

Na podlagi interesa in odločitve svojih članov je ČZS leta 1999 kot ena prvih nevladnih organizacij s področja kmetijstva v Sloveniji ter po zgledu sosednjih čebelarstev držav – članic EU uvedla sistem pridelave in trženja »Slovenskega medu kontrolirane kakovosti« – Kolektivne blagovne znamke (KBZ) ter ga tudi ustrezno zaščitila pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Tedaj smo s sklepom Vlade RS pridobili tudi pravico do uporabe imena Slovenija v blagovni znamki Slovenski med. Čebelarji smo že tedaj vedeli, da bo Slovenija postala del svetovnega tržišča, da bomo podvrženi pritisku svetovne konkurence in da bo samo od nas odvisno, ali se bomo tem razmeram pravočasno prilagodili. Poleg tega smo se zavedali pomembnosti kakovosti pridelkov, uvedli smo dobro čebelarsko prakso, higienske standarde, sistem sledljivosti in notranjega preverjanja, vse v podporo legalizaciji neposrednega trženja medu, ki se je uveljavila z vstopom Slovenije v EU. Sistem KBZ deluje tudi zdaj.

Sistem KBZ je lastnina in premoženje ČZS, kot tak pa je bil odlična podlaga in izkušnja za uveljavitev »Slovenskega medu za zaščiteno geografsko označbo« (SMGO).

MKGP nam je v skladu z določili 86. člena Zakona o kmetijstvu (Ur. l. RS, št. 54/08), ki se nanaša na posebno zaščito kmetijskih pridelkov oz. živil, 12. decembra 2008 izdalo odločbo o prehodni nacionalni zaščiti SMGO. S posebno skrbnostjo smo tudi v tem sistemu ohranili ime države Slovenije ter s tem seznanili tudi Vlado RS.

V Ur. l. RS, št. 46/09, je izšel Pravilnik o SMGO, certifikacijski organ Bureau Veritas pa nam je 5. ok-

tobra 2009 podelil certifikat, tako da je sistem, v katerega je do zdaj vključenih približno 180 čebelarjev, začel delovati.

S tem smo se približali možnostim, ki jih zlasti za promocijo zaščitene kmetijske pridelke oz. živil, opredeljujejo predpisi EU, postali pa smo tudi enakovrsten s čebelarji iz drugih članic Unije, ki so tovrstne zaščite že pridobili in jih uporabljajo. Seveda je naš končni cilj pridobiti zaščito EU za »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«.

Ali je mogoče sobivanje sistemov KBZ in SMGO? Na podlagi uradnega mnenja Urada RS za intelektualno lastnino, izdanega 8. aprila 2004, veljavnost nacionalne kolektivne znamke KBZ ni povezana z registracijo SMGO pri Evropski komisiji. Poleg tega nam evropska zakonodaja glede na predhodno uporabo v postopku registracije SMGO pri Evropski komisiji izjemoma omogoča ohranitev imena države Slovenije, to pa je gotovo tudi naš skupni cilj.

Zaradi tega je ČZS pri Uradu RS za intelektualno lastnino podaljšala registracijo znamke za KBZ. Sistem KBZ bo po našem mnenju in glede na veljavne predpise moral delovati vse do pridobitve zaščite EU za »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«, od tedaj naprej pa bo našim čebelarjem na voljo le SMGO. Prav zdaj rešujemo še nekatera pravna vprašanja in verjamemo, da smo na pravi poti.

Obe omenjeni shemi kakovosti ne bi imeli nobenega pomena, če ju čebelarji ne bi ves čas podpirali in uporabljali kot pomembno orodje trženja. ČZS vas bo pri tem podpirala in usmerjala.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Vabilo na razstavo API-EXPO

Mednarodna razstava API-EXPO, ki bo potekala ob robu Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov, bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprta od srede, 29. septembra, do petka, 1. oktobra 2010. Pričakujemo, da se bo na razstavi API-EXPO predstavilo 200 domačih in tujih razstavljalcev najsodobnejše čebelarske opreme, čebeljih pridelkov in čebelarskega turizma.

Vabimo vas, da v okviru dejavnosti vašega društva načrtujete tudi obisk razstave API-EXPO in si do 15. maja 2010 v predprodaji zagotovite vstopnice po ugodni ceni. Ob nakupu 10 ali več vstopnic ste upravičeni do 20 % popusta, tako da boste za vstopnico odšteli 8,00 EUR (redna cena bo sicer 10,00 EUR). Vstopnice je mogoče naročiti po tel.: 01/430 51 03.

59. redni občni zbor ČZS

Članom ČZS sporočamo, da bo 59. redni občni zbor ČZS v soboto, 10. aprila 2010, ob 10. uri v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici 8. Uradni sklic in predlog dnevnega reda bo v skladu s pravili obja-

vljen v Slovenskem čebelarju, št. 4, april 2010, prejeli pa boste tudi pisna vabila. Že zdaj Vas vabimo, da se občnega zbora udeležite v čim večjem številu.

Vodstvo ČZS

Uradne ure JSSČ

ČZS, JSSČ bo februarja organizirala uradne ure na terenu po Sloveniji izven svojih stalnih pisarn v:

- Domu čebelarjev Brode, Brode 37, Škofja Loka: 22. februarja 2010, od 14. do 18. ure; ga. Katja Škerjanc Jurčević;
- Čebelarskem domu Koper, Škocjan 33e, Koper: 22. februarja 2010, od 14. do 18. ure; ga. Nataša Lilek;
- Centru biotehnike in turizma, Grm Novo mesto, Sevnino 13, Novo mesto: 15. februarja 2010, od 14. do 18. ure; g. Vlado Auguštin;
- Gostišču Rifel Peter, s. p., Trg 2, Prevalje: 15. februarja 2010, od 14. do 18. ure; ga. Lidija Senič.

Na ta dneva, torej 15. in 22. februarja, ne bo uradnih ur na stalnih lokacijah.

Program ukrepov v čebelarstvu za leto 2010

Obveščamo vas, da je bila 30. 12. 2009 v Ur. l. RS, št. 111, objavljena Uredba o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2008–2010 za leto 2010. V skladu s to uredbo je za letos predvidenih pet ukrepov, in sicer: tehnična pomoč čebelarjem, nadzor nad varozo, kakovost medu, obnavljanje čebeljega fonda ter aplikativne raziskave v čebelarstvu.

MKGP bo predvidoma do 15. 2. 2010 v okviru ukrepa tehnične pomoči čebelarjem objavilo javni razpis za sofinanciranje čebelarške opreme ter za pomoč čebelarjem začetnikom. Informacijo o objavi javnega razpisa za omenjena ukrepa bomo objavili na spletni strani ČZS www.czs.si in v prihodnji številki SČ.

Letno poročilo društev

V soboto 20. 2. 2010, ob 9. uri, bo v Čebelarskem centru Slovenije Lukovica za vsa čebelarska društva, predvsem za blagajnike, organizirano **predavanje o sestavi letnega poročila za leto 2009 in novostih pri finančnem poslovanju društev**. Prosimo vas, da se pravočasno (najmanj tri dni prej) prijavite ge. Podlesnik po tel.: 040/436 518.

Tečaji za čebelarje začetnike

ČZS, JSSČ bo v sodelovanju s čebelarskimi društvi letos izvedla pet teoretičnih 35-urnih tečajev za čebelarje začetnike. Tečaji bodo potekali na različnih lokacijah po Sloveniji:

- Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje (Vrtnarska šola Celje), Ljubljanska cesta 97, Celje, od 5. 2. do 26. 2. 2010, prijave in informacije: g. Gradišnik, tel.: 031/836 460;
- Center biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, Sevnino 13, Novo mesto, od 5. 2. do 6. 3. 2010, prijave in informacije: ga. Lisec, tel.: 07/393 47 34;
- Čebelarski dom Vincinova hiša, Levstikova ulica 8a, Ilirska Bistrica, od 19. 2. do 13. 3. 2010, prijave in informacije: g. Zatkovič, tel.: 031/624 322;
- Kmetija Ajnžik, Tolsti vrh 49, Ravne na Koroškem, od 5. 3. do 26. 3. 2010, prijave in informacije: g. Krebs, tel.: 041/668 546;
- KGZS Zavod MS, Štefana kovača 40, 9000 Murska Sobota, od 20. 2. do 27. 3. 2010, prijave in informacije: g. Bratinščak, tel.: 041/494 190 (vsak delavnik med 15. in 17. uro).

Tečaji bodo izvedeni, če bo prijavljenih vsaj 20 kandidatov. Rok za prijave je dva dni pred začetkom tečaja. Tečaj je za čebelarje brezplačen.



V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. **Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ- in AŽ-panje.**

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s. p. *Ugodne cene!*
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Urn timer usposabljanja

ČZS nadaljuje s programom usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Zaradi objektivnih razlogov lahko

pride do naknadnih sprememb in dopolnitev urnika. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

| Datum | Čas | Tema | Izvajalec | Kraj | Kontakt |
|----------|-------|---|----------------------------|--|------------------------------|
| 3. feb. | 16.00 | Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu | Nataša Lilek | Čopova Rojstna hiša, Žirovnica | g. Dolžan 040/201 929 |
| 3. feb. | 16.00 | Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic | Franc Prezelj | Tornijeva dvorana, Tolmin | g. Podgornik 040/800 402 |
| 3. feb. | 18.00 | Apiterapija | Franc Grošelj in Tone Tome | OŠ Janko Padežnik, Maribor | g. Šaupert 041/726 175 |
| 4. feb. | 16.00 | Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu | Nataša Lilek | Čebelarški dom Brode | g. Novak 041/590 166 |
| 4. feb. | 17.00 | Čebelarški turizem | Franc Šivic | Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto | g. Kobe 041/940 606 |
| 4. feb. | 17.00 | Sadjarstvo in čebelarstvo | Janez Gačnik | Šmarje pri Jelšah, Čebelarški dom | g. Pušnik 031/518 411 |
| 5. feb. | 17.00 | Oprava in aktivnosti čebelarjev v zimski dobi | Milan Meglič | OŠ Radeče, Radeče | g. Bregar 041/668 305 |
| 5. feb. | 17.00 | Pridobivanje in predelava voska | Severin Golmajer | Dobrna, Večnamenska dvorana | ga. Senič 040/436 515 |
| 9. feb. | 16.00 | Tehnologija čebelarjenja z listovnim panjem in njegovimi prostorninskimi izpeljankami | Janez Kropivšek | Restavracija Gaj, Mozirje | g. Šmerc 031/702 958 |
| 9. feb. | 17.00 | Pridobivanje in predelava voska | Severin Golmajer | Satnišnica, Linhartov trg 6, Radovljica | g. Dolžan 040/201 929 |
| 10. feb. | 16.00 | Sadjarstvo in čebelarstvo | Janez Gačnik | Tornijeva dvorana, Tolmin | g. Podgornik 040/800 402 |
| 10. feb. | 18.00 | Apiterapija | Franc Grošelj in Tone Tome | Dolenji lazi, Dom čebelarjev Ribnica | g. Škulj 041/368 115 |
| 10. feb. | 18.00 | Tehnologija čebelarjenja z LR nakladnim panjem | Milan Starovasnik | Škocjan 33e, Koper | g. Kozlovič 041/778 223 |
| 11. feb. | 17.00 | Sadjarstvo in čebelarstvo | Janez Gačnik | Rogaška slatina, Kulturni dom | g. Janžek 031/608 879 |
| 11. feb. | 17.00 | Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo | Janez Kropivšek | OŠ Koroški jeklarji na Ravnah | g. Krebs 041/668 546 |
| 11. feb. | 18.00 | Pregledi čebeljih družin in rojenje čebel | Franc Gosar | Dvorana Skaručna | g. Gosar 041/767 595 |
| 14. feb. | 9.00 | Izdelava medenih pijač | Franc Absec | Spodnja Ščavnica, Kmečki turizem Hari | g. Bratinščak 041/494 190 |
| 16. feb. | 17.00 | Pregledi čebeljih družin in rojenje čebel | Franc Gosar | Kmetijska zadruga Medvode | g. Ločniškar 041/310 182 |
| 17. feb. | 16.00 | Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu | Tomaž Samec | Čebelarški dom, Radenci | g. Sever 041/943 657 |
| 17. feb. | 17.00 | Pregledi čebeljih družin in rojenje čebel | Janez Kropivšek | Tornijeva dvorana, Tolmin | g. Podgornik 040/800 402 |
| 17. feb. | 17.00 | Ekološko čebelarjenje | Milan Meglič | Škocjan 33e, Koper | g. Kozlovič 041/778 223 |
| 17. feb. | 17.00 | Tehnologija čebelarjenja z listovnim panjem in njegovimi prostorninskimi izpeljankami | Franc Prezelj | Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto | ga. Lisec 07/393 47 34 |
| 18. feb. | 16.00 | Tehnologija čebelarjenja z LR nakladnim panjem | Ivan Bračko | Restavracija Gaj, Mozirje | g. Šmerc 031/702 958 |
| 18. feb. | 17.00 | Čebelarški turizem | Franc Šivic | Povir 52a, Povir | g. Atelšek 041/649 142 |
| 18. feb. | 18.00 | Tehnologija čebelarjenja z LR nakladnim panjem | Milan Starovasnik | Zeliščni center, Grgarske ravne 30, Grgar | g. Šuligoj 041/583 596 |
| 18. feb. | 18.00 | Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic | Boštjan Noč | Kmetijska zadruga Trgovski center Tuš Vojnik | g. Babnik 041/211 295 |
| 19. feb. | 16.00 | Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic | Franc Gosar | Gasilski dom Britof | g. Tiringar 041/971 121 |
| 19. feb. | 17.00 | Pridobivanje in predelava voska | Severin Golmajer | KGZS Zavod Murska Sobota | g. Bratinščak 041/494 190 |
| 20. feb. | 10.00 | Tehnologija čebelarjenja z LR nakladnim panjem | Franc Panker | Gasilsko-vaški dom, Nova vas pri Markovcih | g. Bežjak 031/285 211 |

| | | | | | |
|----------|-------|---|-------------------|---|-----------------------------|
| 20. feb. | 9.00 | Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo | Janez Kropivšek | Kulturni dom, Krško | g. Kelhar 031/893 230 |
| 21. feb. | 9.00 | Izdelava medenih pijač | Franc Absec | Srednja gostinska in turistična šola Radovljica | g. Luznar 041/948 077 |
| 21. feb. | 9.00 | Tehnologija čebelarjenja z LR nakladnim panjem | Milan Starovasnik | Črnomelj, Obrtni dom | g. Augustin 040/436 516 |
| 23. feb. | 16.00 | Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo | Boštjan Noč | Zadružni dom Zadrov, Cesta II. grupe odredov 43 | g. Alauf 041/661 098 |
| 24. feb. | 17.00 | Trženje in ekonomika prodaje čebeljih pridelkov | Maks Vrečko | Tornjeva dvorana, Tolmin | g. Podgornik 040/800 402 |
| 25. feb. | 17.00 | Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo | Janez Kropivšek | KS Notranje Gorice | g. Bedekovič 041/464 346 |
| 26. feb. | 16.00 | Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu | Nataša Lilek | Restavracija Silvester, Raka | g. Cemič 041/354 410 |
| 28. feb. | 9.00 | Izdelava medenih pijač | Franc Absec | Ilirska Bistrica, Vencinova Hiša | g. Zatkovič 031/624 322 |

Program zatiranja varoze

| | | | | | |
|----------|-------|--------------------|--|---|------------------------------|
| 5. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Franc Gosar in Mira Jenko Rogelj | Gasilski dom Britof | g. Tiringar 041/971 121 |
| 9. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Franc Gosar in Alenka Jurič | Dom čebelarjev Hrastnik | g. Žerko 041/583 809 |
| 10. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Milan Meglič in Ivo Planinc | Zeliščni center, Grgarske ravne 30, Grgar | g. Šuligoj 041/583 596 |
| 11. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Marko Purnat in Alenka Jurič | Restavracija Gaj, Loke, Mozirje | g. Šmerc 031/702 958 |
| 15. feb. | 17.00 | Apitehnični ukrepi | Vlado Augustin in Anita Vraničar Novak | Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto | g. Kobe 041/940 606 |
| 19. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Jože Mur in Mira Jenko Rogelj | Čebelarški dom Brode | g. Novak 041/590 166 |
| 23. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Ivan Flac in Lidija Matavž | Čebelji gradič, Serdica | g. Bratinščak 041/494 190 |
| 25. feb. | 16.00 | Apitehnični ukrepi | Vlado Augustin in Alenka Jurič | OŠ Radeče, Šolska pot 5, Radeče | g. Bregar 041/668 305 |

MALI OGLASI

PRODAM

Cvetlični in akacijev med, mogoča dostava na dom, tel.: 040/798 832.

Več vrst medu, tel.: 01/787 53 09 (zvečer).

Akacijev in cvetlični med, embaliran ali v refuzi, tel.: 041/682 020.

Cvetlični med ter 60-odstotno hruškovo in tropinovo žganje za medicino, tel.: 041/512 510.

Model za vlivanje satnic, avstrijske izdelave, navadno hlajenje, cena po dogovoru, tel.: 051/809 692, 03/580 50 57.

Smukalnice in snemljive gradilnice, tel.: 031/360 467.

Zabojnik za 48 AŽ-panjev, nameščen v Vipavski dolini (zaradi selitve čebelarstva). Cena 1200 EUR, tel.: 031/667 338.

Lipove AŽ-satnike, zbite ali nezbite, cvetlični in kostanjev med, tel.: 031/760 921.

Lipove AŽ-satnike, tel.: 041/911 557.

Lipove AŽ-satnike, brunarice in čebelnjake, tel.: 040/238 646.

Medved-panj v hrastovem lesu, na ogled na razstavi v trgovini Logar, Šenčur, tel.: 031/241 254.

5 novih AŽ-panjev 10-satarjev, tel.: 041/822 366.

12 AŽ-panjev 10-satarjev, 8 nakladnih panjev, priklonno prikolico za 12 panjev in 15 AŽ-panjev 5-satarjev, tel.: 07/304 41 40.

Večje število čebeljih družin na LR-satju, tel.: 041/661 576.

20 novih AŽ-panjev 10-satarjev, 10 AŽ-panjev 7-satarjev ter nekaj plemenilčkov, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Čebelje družine na AŽ-satih, konec marca oz. začetek aprila (severozahodna Primorska), tel.: 031/892 952.

Večje število AŽ-panjev 10-satarjev, tel.: 041/620 542.

Več močnih, zdravih čebeljih družin na 9 AŽ-satih, tel.: 04/510 93 93.

Čebele na AŽ-satih, tel.: 040/249 323.

Električno točilo, tel.: 041/972 861.

Štirisatno točilo, tel.: 051/263 749.

KUPIM

Gozdni ali hojev med, tel.: 041/883 744.

30 kg čebeljega voska, tel.: 031/803 070.

JOŽEF PENICA 1937–2009



S temi mislimi sem želel opisati ljudi, čebelarje, ki živijo na tej skopi belokranjski, vivodinski zemlji.

Z Jožetom smo se metliški čebelarji, pa ne samo metliški, tudi belokranjski in slovenski, družili dolga leta. Bil je skromen, kot so ljudje s teh gričev, iz te pokrajine, ki jo objema naš pogled. Nismo bogati, imamo pa veliko bogastvo v duši, saj znamo ceniti naravo, svojo zemljo.

Jože je v svojem življenju iskal smisel življenja, kot sem ga opisal v uvodnih mislih. Iskal ga je v tujini, Nemčiji, iskal ga je v Sloveniji, iskal ga je tu, sredi Vivodine.

Ko je občutil, da je morda našel smisel svojega življenja, da

je našel srečo, je vse to pretrgala smrt.

S svojimi čebelami je znal pridelati čudovite medove, za kate-re je na mednarodnih ocenjevanjih prejel številna zlata priznanja. S tem je dokazal, da znamo na tem koncu sveta pridelati nekaj najboljšega, tudi za bogove, saj je med hrana bogov.

Jože, znali smo ceniti tvoje delo, tvoj prispevek k razvoju čebelarstva tako v Sloveniji kot na Hrvaškem, pa tudi po Evropi. Dokaz za to, da smo te slovenski čebelarji cenili, sta odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Jože, bil si trdna vez med slovenskimi in hrvaškimi čebelarji.

V imenu Čebelarskega društva dr. Jožeta Starca iz Metlike, v imenu belokranjskih in slovenskih čebelarjev izrekam iskreno sožalje vsem njegovim bližnjim in tudi hrvaškim čebelarjem. Jože, upam, da si našel svoj mir, poslušaj pa le šumenje čebel in pesem

čričkov iz okoliških vinogradov. Hvala ti!

»V zemlji, v petju čričkov sredi vinogradov, ki naznanjajo skorajšnjo trgateg, v delu čebel, v sanjah, ob šumenju brez, šelestenju praproti iščem sebe, da bi našel tebe, smisel življenja.«

Andrej Sever, ČD Metlika

VALENTIN LAPANJA 1919–2009



Čebele so bile že zanimljive in so se pripravljale k zimskemu počitku, ko smo izvedeli, da nas je nepričakovano za vedno zapustil

naš spoštovani prijatelj, čebelar Valentin Lapanja, član ČD Bazara v Šempetru pri Gorici.



Hrvaška čebelarska zveza
Čebelarska društva Vukovarsko-sremske in
Brodsko-posavske županije
Zveza čebelarjev Osiješko-baranjske županije
Visoka šola J. J. Štrosmajer fakultete za kmetijstvo v Osijeku in Vinkovcih
Hrvaški veterinarski inštitut, Veterinarski zavod iz Vinkovcev
Zdravstvena in veterinarska šola dr. Andrija Štampar iz Vinkovcev



ORGANIZIRAJO MEDNARODNI



Čebelarski sejem opreme in čebeljih pridelkov
ter strokovno znanstveno posvetovanje



7. ČEBELARSKI DNEVI VINKOVCI 2010.

Prireditev bo potekala 12. in 13. marca 2010.

v prostorih Športnega parka Lenije v Vinkovcih
pod pokroviteljstvom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in vode

Hrvaška gospodarska zbornica
Vukovarsko-sremske županije in mesta Vinkovci.

www.pcelica.hr

Njegovo življenje se je začelo 5. februarja 1919 na Temljinah v Baški grapi, pri Zahribovcu na Tolminskem. Kot številni drugi primorski otroci je moral obiskovati osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom.

Po končani osnovni šoli je delal na kmetiji in čebelaril s stricem čebelarjem, ki je imel 30 čebeljih družin. Čebelaril je do leta 1939, ko je moral v italijansko vojsko. Po razpadu Italije se je kot zavedni Slovenec pridružil zavezniškim enotam in se s primorskimi borci bojeval na srem-ski fronti, v Srbiji in drugod, vse do Slovenije, kamor je prispel maja 1945. Po končani drugi svetovni vojni se je leta 1946 vrnil na svojo domačijo.

Ker mu skopa zemlja na domačiji in čebelarstvo nista zagotavljala dostojnega življenja, si je moral poiskati drugo delo. Najprej se je leta 1950 zaposlil na občini Kobarid, kmalu potem pa

se je tudi poročil z ženo Ivanko. V zakonu sta se mu rodili dve hčerki, Majda in Ljuba. Leta 1959 se je zaposlil na občini Šempeter pri Gorici in si zgradil hišo v Šempetru.

Uredil si je stalni in prevozni čebelnjak, število svojih čebeljih družin pa je povečal na 90. Čebelaril je v AŽ-panjih ter si uredil tudi sodobno polnilnico medu. Najprej se je vključil v ČD Nova Gorica, v katerem je vsestransko izrabil izkušnje, ki si jih je kot 15-letnik pridobil pri stricu. Sam si je izdeloval panje in čebelar-sko orodje.

Bil je pobudnik in soustanovitelj ČD Šempeter pri Gorici, ČD Bazara v Šempetru in Čebelar-ske zveze Nova Gorica. Sodeloval je pri pripravi čebelar-skih pravilnikov in drugega čebelar-skega gradiva. Od ustanovitve društva je bil več mandatov član izvršilnega odbora društva, predsednik komisije za pasišča, nadzornega

odbora, komisije za izobraževanje, komisije za zgodovinsko zbirko in tajnik Čebelar-ske zveze Nova Gorica.

Kljub visoki starosti in kljub različnim boleznim – v zadnjem času se mu je občutno poslabšal vid – se je redno udeleževal društvenih sej, strokovnih predavanj in skrbel za štiri čebelje družine. Poslej bo zanj skrbel njegova hčerka Majda.

Za svoje delo je prejel številna najvišja čebelar-ska priznanja, med drugimi tudi odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje.

Človeške vrline tega skromnega in izjemno delavnega človeka, ki se je razdal čebelarstvu, so se potrjevale v tem, da je rad pomagal, učil in svetoval, zato je bil med čebelarji društva v Bazari tudi izjemno priljubljen in spoštovan. Vsi smo ga imeli radi.

Valentin! Še dolga leta bodo ostali z nami tvoji nauki, tvoje be-

NE ZAMUDITE DOŽIVETJA!

Zbrana predavanja v Zborniku referatov po 250 din.

MEDNARODNI SEMINAR

»Z ZNANJEM DO USPEHA«

Sobota, 13. februar 2010

11.30-13.00 **Principi sodobnega čebelarjenja v Avstriji** (Ing. Josef Ulz, Avstrija (Pöllau), predsednik Avstrijske čebelar-ske zveze, predavatelj čebelar-ske šole v Gradcu)
13.00-14.30 **Zatiranje varoj v Avstriji** (Ing. Josef Ulz, Avstrija)

ZNANSTVENO-STROKOVNO SREČANJE

»NOVOSTI IZ SVETA ČEBELAR-SKE ZNANOSTI«

Nedelja, 14. februar 2010

12.00-12.30 **Stanje čebelarstva v svetu z ozirom na obremenjenost čebeljih družin z varozo v Srbiji v letu 2009** (Prof. dr. Jovan Kulinčević, Beograd)
12.30-13.10 **Ugotavljanje ponaredkov medu z najnovjšimi metodami** (Prof. dr. Mića Mladenović, Kmetijska fakulteta, Zemun)
13.10-13.35 **Energetski stres čebel kot dejavnik za pojav boleznih odraslih čebel in zalege** (Prof. dr. Zoran Stanimirović, Veterinarska fakulteta, Beograd)
13.35-14.00 **Nosema ceranae kot možni vzrok CCD-ja** (Jevrosima Stevanović, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, Beograd)
14.00-14.35 **Izginjanje čebel** (Violeta Santrač, dr. vet. med., Veterinarski inštitut Republike Srbije "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka)

**DRUGI DRŽAVNI
PČELARSKI SAJAM**
Hala 3 Beogradskog sajma
13. i 14. februar 2010.

**MESTO
KOJE
GRIP
ZAOBILAZI**

SAVEZ
PČELARSKIH
ORGANIZACIJA
SRBIJE

**NA MEDNO
TE VODIM MESTO**

SPOS

sede in sadovi tvojega dela. Valentina ni več med nami!

V spomину nam bo za vedno ostal lik tega izjemnega in predanega čebelarja. Njegovo priljubljenost je ob odprtem grobu na pokopališču v njegovem rojstnem kraju na Kneži 25. septembra potrdilo več govornikov.

*Marjan Bratina, ČD Bazara
Šempeter*

IVO ZADRAŽNIK 1959–2009



Konec novembra 2009 smo čebelarji izgubili dolgoletnega dobrega prijatelja in čebelarja Iva Zadražnika iz Britofa pri Kranju. Od

njega smo se na pokopališču v Predosljah s petimi čebelarskimi prapori poslovili številni čebelarji s širšega območja Gorenjske.

Rodil se je leta 1959 na Srednji Beli pri Preddvoru, večino svoje mladosti pa je preživel na Srednji Beli ter si še mlad v Britofu pri Kranju ustvaril lepo družinsko okolje.

Čebelariti je začel leta 1986, k temu pa ga med zdravljenjem v bolnišnici spodbudil čebelar iz Cerknega. Na domačem vrtu in v vasi Apno pod Krvavcem je vzorno skrbel za več kot 20 čebeljih družin. Bil je član ČD Britof - Predoslje in Cerklje na Gorenjskem.

V matičnem ČD je bil ves čas zelo dejaven, pridobival je nove člane, se izobraževal, imel je veliko idej in pogosto je nesebično pomagal drugim čebelarjem. Predano je opravljal tudi dela v upravnih organih ČD. Nekaj časa je skrbno opravljal blagajniške, pozneje pa tudi tajniške posle. V prvi skupini si je pridobil poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka v

organizaciji ČZS. Postal je tudi preglednik medu in vzrejevalec matic, predvsem za svoje čebelarske prijatelje. Uresničitev novih idej in želja pa mu je, žal, preprečila huda bolezen, kljub temu pa je bil zadnjega diha predan svoji družini in čebelam, tako da je skrbel za povezavo med čebelarji na širšem čebelarskem območju.

Za svoje delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje ter posebno priznanje ob izdaji zbornika ob 100-letnici kranjskega čebelarstva.

Spoštovanega prijatelja in skrbnega čebelarja bomo ohranili v lepem spomínu.

ČD Britof – Predoslje

VINKO CENTRIH 1941–2009



Čebelarji ČD Ljubno ob Savinji smo se avgusta 2009 poslovili od našega čebelarja Vinka Centriha. Čebelariti je začel leta

1996. Čeprav je začel čebelariti šele v zrelih letih, so bila vsa ta leta do njegove smrti bogata tako v čebelarskem društvu kot v čebelarjenju samem.

Kot pronicljiv in napreden čebelar je leta 2000 postal član IO ČD Ljubno ob Savinji. Kmalu si je pridobil veliko zaupanje med člani društva, zato je bil že leta 2004 izvoljen za predsednika društva. Kot predsednik je postal tudi član IO Zgornjesavinjsko-Šaleške zveze SA-ŠA. Nazadnje je vestno opravljal delo blagajnika. Za svoje uspešno čebelarjenje in delo v društvu pa je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Kljub njegovemu razmeroma kratkotrajnemu obdobju čebelarjenja bi bil lahko učitelj tudi tistim, ki čebelarimo že dalj časa, saj je

vsaka njegova družina v primerjavi z našimi vsako leto prinesla najmanj 10 kg več medu. In v našem kraju ni malo čebelarjev, ki svojega čebelarstva ne bi obogatili z njegovimi roji.

Dragi Vinko, v našem društvu te zelo te bomo pogrešali!

ČD Ljubno ob Savinji

FRANC PODRŽAJ 1948–2009



V obdobju, ko so čebele po napornem in marljivem delu preskrbljene za zimski počitek, je borovniške čebelarje presenetila no-

vica, da nas je zapustil naš član Franc Podržaj.

Rojen je bil 6. januarja 1948 v Križišču pri Čatežu. Na Pakem pri Borovnici je z ženo Marto na njenem domu ustvaril družino in po pokojnem tastu skupaj z domačijo nasledil tudi čebelnjak. Čebelam je v celoti obnovil njihov dom v idiličnem okolju ob podružnični cerkvi sv. Nikolaja in nekdanjem paškem železniškem viaduktu. Leta 1982 je postal tudi član ČD Borovnica. Redno se je udeleževal predavanj in si tako bogatil znanje, ki je prispevalo k temu, da je postal vesten in uspešen čebelar. Kadar koli smo ga obiskali, nam je s ponosom in zadovoljstvom pokazal urejen čebelnjak, v katerem je črpal življenjsko moč in načrtoval uspešno čebelarjenje v naslednji sezoni.

Ob slovesu smo mu hvaležni za vse njegovo delo, ki ga je namenil čebelam in zdravemu načinu življenja. Upamo in prepričani smo, da bodo njegove marljive čebele dobile zvestega naslednika. Ohranili ga bomo v lepem spomínu.

ČD Borovnica



Moško in Žensko Modno Krojaštvo

ANDREJ ŠMIGOC s.p.

Smokings
Salon
ŠMIGOC



MOŠKO IN ŽENSKO MODNO KROJAŠTVO

ANDREJ ŠMIGOC S. P.

SPUHLJA 86/a

2250 PTUJ

TEL.: 02/779 35 61/62

GSM: 041 949-331

E-POŠTA: info@smokingsalon-smigoc.si

www.smokingsalon-smigoc.si

- Izdelujemo moške in ženske čebelarke uniforme.
- 40 let tradicije (odlične reference).
- Izdelava vseh vrst uniform po merah in po izkušnjah (lovske, godbe na pihala, narodne noše itd.).

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si

Spletna stran revije: www.czs.si/slovenskicebelar.php

Automatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si - tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si - poslovna sekretarka Barbara Dimc: barbara.dimc@czs.si - predsednik Boštjan Noč: nocb@czs.si

Tel.: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Dimc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, Boštjan Noč: 040 436 512, uredništvo: (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Katja Škerjanc Jurčević, spec. za ekonomiko: 040 436 513, katja.jurcevic@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane 040 436 514, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Janja Podlesnik, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, janja.podlesnik@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., dr. med. Rodoljub Živadinović

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2010 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 50 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 7 € za nečlane.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-00113332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priloga za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6600, Tiskano: 27. 1. 2010

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.



ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

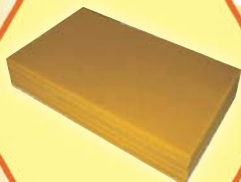
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA



IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnike lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- kuhamo staro satje (staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 31.03.2010 !!!)



**ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI
PRODAJALNI.**

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

**Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18,
pet.: 08-15**

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**